ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 3.5.2023
COM(2023) 234 final

2023/0135 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την καταπολέμηση της διαφθοράς, την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου και της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

1. ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

• Αιτιολόγηση και στόχοι της πρότασης

Η διαφθορά είναι εξαιρετικά επιζήμια για την κοινωνία, τις δημοκρατίες μας, την οικονομία και τους πολίτες. Υπονομεύει τους θεσμούς από τους οποίους εξαρτόμαστε, καθώς αποδυναμώνεται η αξιοπιστία τους και η ικανότητά τους να παρέχουν δημόσιες πολιτικές και ποιοτικές δημόσιες υπηρεσίες. Λειτουργεί ως καταλύτης για το οργανωμένο έγκλημα και τις εχθρικές εξωτερικές παρεμβάσεις. Η επιτυχής πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ουσιαστικής σημασίας τόσο για τη διαφύλαξη των αξιών της ΕΕ και της αποτελεσματικότητας των πολιτικών της όσο και για τη διαφύλαξη του κράτους δικαίου και της εμπιστοσύνης στους κυβερνώντες και στους δημόσιους οργανισμούς.

Η διαφθορά αποτελεί εμπόδιο για τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη, καθώς αποσπά πόρους από παραγωγικά αποτελέσματα, υπονομεύει την αποτελεσματικότητα των δημόσιων δαπανών και επιδεινώνει τις κοινωνικές ανισότητες. Παρεμποδίζει την αποτελεσματική και ομαλή λειτουργία της ενιαίας αγοράς, δημιουργεί αβεβαιότητες στην επιχειρηματική δραστηριότητα και αποτελεί τροχοπέδη για τις επενδύσεις. Η διαφθορά είναι από τη φύση της δύσκολο να ποσοτικοποιηθεί, αλλά ακόμα και συντηρητικές εκτιμήσεις δείχνουν ότι κοστίζει στην οικονομία της ΕΕ τουλάχιστον 120 δισ. EUR ετησίως[1]. Οι αρνητικές επιπτώσεις της διαφθοράς γίνονται αισθητές σε παγκόσμιο επίπεδο, με αποτέλεσμα να υπονομεύονται οι προσπάθειες για την επίτευξη χρηστής διακυβέρνησης και ευημερίας, καθώς και για την επίτευξη των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης των Ηνωμένων Εθνών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της έρευνας του Ευρωβαρόμετρου το 2022, το 68 % των πολιτών της ΕΕ και το 62 % των εταιρειών που εδρεύουν στην ΕΕ θεωρούν ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στη χώρα τους[2]. Η ομιλία για την κατάσταση της Ένωσης το 2022 θέτει την καταπολέμηση της διαφθοράς ψηλά στην ημερήσια διάταξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, επισημαίνοντας την ανάγκη αντιμετώπισής της τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει επίσης επανειλημμένα ζητήσει την ανάληψη περαιτέρω δράσης από την ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς[3]. Το Συμβούλιο απηύθυνε παρόμοιες εκκλήσεις, ιδίως στο πλαίσιο της συνεργασίας για την καταπολέμηση του οργανωμένου και σοβαρού διεθνούς εγκλήματος[4].

---

[1] Η εκτίμηση αυτή βασίζεται στις εργασίες ειδικευμένων ιδρυμάτων και οργανισμών, όπως το Διεθνές Εμπορικό Επιμελητήριο, η Διεθνής Διαφάνεια, το Παγκόσμιο Σύμφωνο του ΟΗΕ (UN Global Compact), το Παγκόσμιο Οικονομικό Φόρουμ και η «Clean Business is Good Business», τα οποία καταδεικνύουν ότι η απώλεια οικονομικού πλούτου λόγω διαφθοράς ανέρχεται στο 5 % του ΑΕΠ σε παγκόσμιο επίπεδο. Σύμφωνα με άλλη εκτίμηση, το κόστος της διαφθοράς κυμάνθηκε μεταξύ 179 δισ. EUR και 990 δισ. EUR ετησίως στην ΕΕ [μελέτη με τίτλο «The Cost of Non-Europe in the Area of Corruption» (Το κόστος της μη Ευρώπης στον τομέα της διαφθοράς), RAND Europe, 2016].

[2] Βλ.: https://home-affairs.ec.europa.eu/news/citizens-and-businesses-have-spoken-corruption-remains-serious-problem-eu-countries-2022-07-13_en.

[3] Για παράδειγμα: Ψήφισμα της 25ης Οκτωβρίου 2016, Καταπολέμηση της διαφθοράς και η συνέχεια που δόθηκε στο ψήφισμα της επιτροπής CRIM (2015/2110 (INI)), και σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 17ης Φεβρουαρίου 2022 προς το Συμβούλιο και την Αντιπρόεδρο της Επιτροπής / Ύπατο Εκπρόσωπο της Ένωσης για θέματα Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφαλείας όσον αφορά τη διαφθορά και τα ανθρώπινα δικαιώματα (2021/2066 (INI)).

[4] Βλ. τα συμπεράσματα του Συμβουλίου, της 9ης Μαρτίου 2023, σχετικά με τον καθορισμό των προτεραιοτήτων της ΕΕ για την καταπολέμηση του σοβαρού και του οργανωμένου εγκλήματος για την EMPACT 2022-2025.

Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς πρέπει να επικαιροποιηθεί ώστε να ληφθεί υπόψη η εξέλιξη των απειλών διαφθοράς και οι νομικές υποχρεώσεις της Ένωσης και των κρατών μελών βάσει του διεθνούς δικαίου, καθώς και η εξέλιξη των εθνικών ποινικών νομικών πλαισίων. Η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου[5] προβλέπει υποχρεώσεις σχετικά με την ποινικοποίηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα. Η σύμβαση του 1997 για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι της ΕΕ ή των κρατών μελών της ΕΕ[6] ρυθμίζει ορισμένες πράξεις δωροδοκίας στις οποίες εμπλέκονται οι εν λόγω υπάλληλοι εν γένει. Ωστόσο, οι πράξεις αυτές δεν είναι επαρκώς περιεκτικές και οι υφιστάμενοι κανόνες στα κράτη μέλη πρέπει να αναπτυχθούν περαιτέρω ώστε να εξασφαλιστεί μια πιο συνεκτική και αποτελεσματική αντίδραση στην Ένωση. Έχουν επίσης προκύψει κενά σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά την επιβολή, καθώς και εμπόδια στη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε διάφορα κράτη μέλη. Οι αρχές των κρατών μελών αντιμετωπίζουν προκλήσεις που συνδέονται με την υπερβολική διάρκεια της δίωξης, τις σύντομες προθεσμίες παραγραφής, τους κανόνες για την ασυλία και τα προνόμια, την περιορισμένη διαθεσιμότητα πόρων, την κατάρτιση και τις εξουσίες έρευνας, μεταξύ άλλων.

Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (UNCAC)[7], η οποία αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη διεθνή νομική πράξη στον τομέα αυτόν, καθώς συνδυάζει ευρύ φάσμα μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η παρούσα νομοθετική πρόταση θα επικαιροποιήσει το νομοθετικό πλαίσιο της ΕΕ, μεταξύ άλλων με την ενσωμάτωση διεθνών προτύπων δεσμευτικών για την ΕΕ, όπως αυτά της UNCAC. Στόχος είναι να διασφαλιστεί ότι όλες οι μορφές διαφθοράς ποινικοποιούνται σε όλα τα κράτη μέλη, ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν επίσης να φέρουν ευθύνη για τέτοια αδικήματα και ότι τα εν λόγω αδικήματα επισύρουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις. Επιπλέον, η πρόταση περιλαμβάνει σχετικά μέτρα για την πρόληψη της διαφθοράς σύμφωνα με τα διεθνή πρότυπα και για τη διευκόλυνση της διασυνοριακής συνεργασίας, όπως απαιτείται από τη UNCAC.

Για την εξάλειψη της διαφθοράς απαιτούνται τόσο προληπτικοί όσο και κατασταλτικοί μηχανισμοί. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να λάβουν ευρύ φάσμα προληπτικών, νομοθετικών και συνεργατικών μέτρων στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διαφθοράς. Η μη επίδειξη ακεραιότητας, οι μη γνωστοποιούμενες συγκρούσεις συμφερόντων ή οι σοβαρές παραβιάσεις των κανόνων δεοντολογίας μπορούν να έχουν ως αποτέλεσμα πράξεις διαφθοράς εάν δεν αντιμετωπιστούν. Η πρόληψη της διαφθοράς μετριάζει την ανάγκη για ποινική καταστολή και έχει ευρύτερα οφέλη ως προς την προαγωγή της εμπιστοσύνης του κοινού και στη διαχείριση της συμπεριφοράς των δημόσιων λειτουργών.

- **Συνέπεια με τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα πολιτικής**

Η πρόταση για οδηγία συμπληρώνει τη στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας (2020-2025)[8]. Τον Απρίλιο του 2021 η Επιτροπή ενέκρινε επίσης τη στρατηγική της ΕΕ για την

[5] Απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54).

[6] Σύμβαση περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταρτιζόμενη δυνάμει του άρθρου K.3 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σ. 1).

[7] Ηνωμένα Έθνη 2003, σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς, Σειρά Συνθηκών 2349 (Οκτώβριος): 41, https://www.unodc.org/unodc/en/treaties/CAC/.

[8] Ανακοίνωση σχετικά με την στρατηγική της ΕΕ για την Ένωση Ασφάλειας [COM(2020) 605 final της 24ης Ιουλίου 2020].

αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025[9] με ειδικά μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς ως καταλύτη του οργανωμένου εγκλήματος. Στη συνέχεια, η Επιτροπή αξιολόγησε την τρέχουσα κατάσταση τόσο της νομοθετικής όσο και της επιχειρησιακής διάστασης όσον αφορά την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς στο πλαίσιο εξωτερικής μελέτης, η οποία ολοκληρώθηκε στα τέλη του 2022[10].

Η στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων (2021-2025)[11], που εγκρίθηκε τον Απρίλιο του 2021, είναι στενά συνδεδεμένη με τη στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος. Επισημαίνει ότι οι ομάδες οργανωμένου εγκλήματος που εμπλέκονται στην εμπορία ανθρώπων εκμεταλλεύονται, σε ολοένα μεγαλύτερο βαθμό, νόμιμες επιχειρήσεις στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων τους και εμπλέκονται σε άλλα σοβαρά εγκλήματα, όπως η διαφθορά, για να στηρίξουν τις βασικές δραστηριότητές τους. Η διαφθορά μπορεί να εμποδίσει περαιτέρω τον εντοπισμό της εμπορίας ανθρώπων, για παράδειγμα εάν οι αρχές που είναι αρμόδιες για τον προσδιορισμό των θυμάτων εμπλέκονται σε διαφθορά.

- **Συνέπεια με άλλες πολιτικές της Ένωσης**

Εργαλειοθήκη για το κράτος δικαίου

Από το 2020 η Επιτροπή παρακολουθεί τις εξελίξεις σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς σε εθνικό επίπεδο ως έναν από τους κεντρικούς πυλώνες του ετήσιου κύκλου εκθέσεων για το κράτος δικαίου. Από το 2022 οι εκθέσεις περιλαμβάνουν επίσης συστάσεις ανά χώρα, με στόχο τη στήριξη των κρατών μελών στις προσπάθειές τους να προωθήσουν τρέχουσες ή σχεδιαζόμενες μεταρρυθμίσεις, την ενθάρρυνση των θετικών εξελίξεων και τη συμβολή στον εντοπισμό των σημείων όπου μπορεί να χρειαστούν βελτιώσεις ή να απαιτηθεί συνέχεια σε πρόσφατες αλλαγές ή μεταρρυθμίσεις. Τα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελούν επίσης μέρος της συνεργασίας τα κράτη μέλη στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου και των σχεδίων ανάκαμψης και ανθεκτικότητας. Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο έχει αξιολογήσει τις προκλήσεις όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς, όπως οι δημόσιες συμβάσεις, η ακεραιότητα στους τομείς της δημόσιας διοίκησης, του επιχειρηματικού περιβάλλοντος ή της υγειονομικής περίθαλψης. Οι ειδικές ανά χώρα συστάσεις στο πλαίσιο του Εξαμήνου έχουν κατευθύνει συγκεκριμένες μεταρρυθμίσεις και επενδύσεις για τη βελτίωση της ικανότητας καταπολέμησης της διαφθοράς σε αρκετά κράτη μέλη. Αυτές αντικατοπτρίζονται σε συγκεκριμένα ορόσημα στα εθνικά σχέδια ανάκαμψης και ανθεκτικότητας.

Σύμφωνα με τον κανονισμό περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητας για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης [κανονισμός (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092], η Επιτροπή μπορεί να προτείνει στο Συμβούλιο της ΕΕ να επιβάλει δημοσιονομικά μέτρα στα κράτη μέλη της ΕΕ όταν παραβιάσεις των αρχών του κράτους δικαίου —συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς— μπορούν να επηρεάσουν, ή απειλούν σοβαρά να επηρεάσουν, τη χρηστή δημοσιονομική διαχείριση του προϋπολογισμού της Ένωσης ή των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης με επαρκώς άμεσο τρόπο.

---

[9] Ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την αντιμετώπιση του οργανωμένου εγκλήματος 2021-2025 [COM(2021) 170 final της 14ης Απριλίου 2021].

[10] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., et al., Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance («Ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς: Αξιολόγηση του νομοθετικού πλαισίου και πλαισίου πολιτικής της ΕΕ»), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

[11] Ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της ΕΕ για την καταπολέμηση της εμπορίας ανθρώπων 2021-2025 [COM(2021) 171 final της 14ης Απριλίου 2021].

Η διαφθορά είναι επίσης εργαλείο για εξωτερικές παρεμβάσεις στις δημοκρατικές διαδικασίες, και αποτελεί βασικό στόχο της δράσης που αναπτύσσεται τώρα στη δέσμη μέτρων για την προάσπιση της δημοκρατίας και που περιλαμβάνεται επίσης στο πρόγραμμα εργασίας της Επιτροπής για το 2023.

Δήμευση και ανάκτηση περιουσιακών στοιχείων

Η οδηγία 2014/42/ΕΕ[12] θέσπισε κανόνες σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος με σκοπό την αποτελεσματική στέρηση των παράνομων περιουσιακών στοιχείων από τους εγκληματίες. Συμπεριέλαβε στο πεδίο εφαρμογής της τα αδικήματα που καλύπτονται από τη σύμβαση για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι[13], καθώς και από την απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα[14]. Τον Μάιο του 2022 η Επιτροπή υπέβαλε πρόταση για νέα οδηγία σχετικά με την ανάκτηση και τη δήμευση περιουσιακών στοιχείων[15], με βάση την προηγούμενη νομοθεσία[16]. Η πρόταση προβλέπει νέο και ενισχυμένο πλαίσιο ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων, ώστε να διασφαλιστεί ότι το έγκλημα δεν θα είναι προσοδοφόρο. Θα παρέχει στις αρχές καλύτερα εργαλεία για να στερήσουν από τις ομάδες οργανωμένου εγκλήματος τα οικονομικά μέσα για την άσκηση περαιτέρω εγκληματικών δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς.

Καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες

Η διαφθορά και η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες είναι άρρηκτα συνδεδεμένες. Όπως και σε άλλα εγκλήματα που παράγουν έσοδα, τα αδικήματα διαφθοράς διαπράττονται με σκοπό την επίτευξη ιδίου οφέλους. Η καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες αποτελεί τον ακρογωνιαίο λίθο του ευρύτερου θεματολογίου για την καταπολέμηση του σοβαρού εγκλήματος, συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς, μέσω της στέρησης των παρανόμων κερδών τα παράνομα κέρδη τους και τη δίωξη όσων συμβάλλουν στη νομιμοποίηση τέτοιων κερδών.

Η οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου[17] θεσπίζει βασικούς κανόνες για την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ορίζει ότι η

[12] Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39).

[13] Σύμβαση περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταρτιζόμενη δυνάμει του άρθρου Κ.3 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σ. 1).

[14] Απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54).

[15] Βρυξέλλες, 25 Μαΐου 2022 [COM(2022) 245 final].

[16] Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39)· απόφαση 2007/845/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 6ης Δεκεμβρίου 2007, σχετικά με τη συνεργασία των υπηρεσιών ανάκτησης περιουσιακών στοιχείων στα κράτη μέλη προς ανίχνευση και εντοπισμό προϊόντων εγκλήματος ή άλλων συναφών περιουσιακών στοιχείων (ΕΕ L 332 της 18.12.2007, σ. 103)· απόφαση-πλαίσιο 2005/212/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Φεβρουαρίου 2005, για τη δήμευση των προϊόντων, οργάνων και περιουσιακών στοιχείων του εγκλήματος (ΕΕ L 68 της 15.3.2005, σ. 49)· και κανονισμός (ΕΕ) 2018/1805 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με την αμοιβαία αναγνώριση των αποφάσεων δέσμευσης και δήμευσης (ΕΕ L 303 της 28.11.2018, σ. 1).

[17] Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22).

διαφθορά πρέπει να αποτελεί κύριο αδίκημα στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Τον Ιούλιο του 2021 η Επιτροπή ενέκρινε νομοθετικές προτάσεις για την ενίσχυση των κανόνων της Ένωσης για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας (ΚΞΧ/ΧΤ)[18], ειδικότερα με την ενίσχυση της ικανότητας των μονάδων χρηματοοικονομικών πληροφοριών (ΜΧΠ) να εντοπίζουν, να αναλύουν και να διαδίδουν χρηματοοικονομικές πληροφορίες σχετικά με τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Αυτό αποτελεί βασική προϋπόθεση για την αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη αδικημάτων διαφθοράς.

Η παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών αποτελεί επικερδή επιχειρηματική δραστηριότητα για το οργανωμένο έγκλημα. Πέραν της παράνομης διακίνησης, οι εγκληματίες μπορούν να χρησιμοποιήσουν για παράνομους σκοπούς ακόμα και νόμιμα αποκτηθέντα πολιτιστικά αγαθά, για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και για αποφυγή κυρώσεων. Στις 13 Δεκεμβρίου 2022 η Επιτροπή ενέκρινε το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών[19], το οποίο παρέχει ολοκληρωμένο πλαίσιο ώστε η ΕΕ και τα κράτη μέλη να προωθήσουν την πρόληψη, τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση, από την ποινική δικαιοσύνη, της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών και των συναφών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς.

Προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις

Η οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (στο εξής: οδηγία για την αναφορά παραβιάσεων)[20] εκδόθηκε το 2019 με στόχο την παροχή ισχυρής προστασίας στους αναφέροντες ως μέσο ενίσχυσης της επιβολής του δικαίου της ΕΕ σε βασικούς τομείς πολιτικής. Η οδηγία εφαρμόζεται επίσης στην αναφορά περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας σε βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και στην προστασία όσων αναφέρουν τέτοιες παραβιάσεις[21]. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει να καταστεί εφαρμοστέα στην καταγγελία των αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα πρόταση, καθώς και στην προστασία των προσώπων που αναφέρουν τέτοια αδικήματα. Οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα πρέπει επίσης να διασφαλίζουν ότι παρέχεται στα πρόσωπα που παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία ή συνεργάζονται με άλλον τρόπο στο πλαίσιο ποινικών ερευνών η αναγκαία προστασία, στήριξη και συνδρομή στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές

Τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές (προγράμματα «Χρυσή βίζα» και «Χρυσό διαβατήριο») μπορούν να συμβάλουν στην απόκρυψη ή στη διευκόλυνση χρηματοοικονομικών και οικονομικών εγκλημάτων, συμπεριλαμβανομένης της

[18] Δέσμη νομοθετικών μέτρων για την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και της χρηματοδότησης της τρομοκρατίας, https://finance.ec.europa.eu/publications/anti-money-laundering-and-countering-financing-terrorism-legislative-package_en.

[19] Ανακοίνωση σχετικά με το σχέδιο δράσης της ΕΕ κατά της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών [COM(2022) 800 final της 13ης Δεκεμβρίου 2022].

[20] Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019).

[21] Άρθρο 10 παράγραφος 3 στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) αριθ. 883/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 11ης Σεπτεμβρίου 2013, σχετικά με τις έρευνες που πραγματοποιούνται από την Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1073/1999 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και του κανονισμού (Ευρατόμ) αριθ. 1074/1999 του Συμβουλίου (ΕΕ L 437 της 28.12.2020, σ. 1).

διαφθοράς[22]. Υπάρχουν επίσης ανησυχίες σχετικά με την έλλειψη διαφάνειας και ελέγχου των εν λόγω προγραμμάτων, που συνδέονται επίσης με τον ρόλο των ενδιαμέσων στα εν λόγω προγράμματα. Η πρόταση της Επιτροπής για έναν νέο κανονισμό σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες[23] αποσκοπεί στην καθιέρωση εποπτείας των δραστηριοτήτων των ενδιαμέσων στα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές. Η Επιτροπή θεωρεί ότι τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές, στο πλαίσιο των οποίων η ιθαγένεια ενός κράτους μέλους και, ως εκ τούτου, η ιθαγένεια της ΕΕ, χορηγείται συστηματικά ως αντάλλαγμα για προκαθορισμένες πληρωμές ή επενδύσεις, και χωρίς πραγματικό δεσμό με το κράτος μέλος που χορηγεί την ιθαγένεια, παραβιάζουν το δίκαιο της ΕΕ. Κατά συνέπεια, η Επιτροπή θεωρεί ότι τα κράτη μέλη δεν πρέπει να εφαρμόζουν τέτοια προγράμματα[24]. Η Επιτροπή έχει λάβει μέτρα κατά των κρατών μελών που διαθέτουν τέτοια προγράμματα απευθείας βάσει των προνομίων της ως θεματοφύλακα των Συνθηκών, με σκοπό την κατάργηση των εν λόγω προγραμμάτων.

Με σύσταση της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2022, τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν όλα τα αναγκαία μέτρα και να προβούν στις απαραίτητες διασφαλίσεις για την αντιμετώπιση των διαφόρων κινδύνων που ενέχουν τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που συνδέονται με τη διαφθορά[25].

Προστασία των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

Η οδηγία (ΕΕ) 2017/1371[26] αποσκοπεί στη θέσπιση εναρμονισμένου συστήματος, με ελάχιστους κοινούς κανόνες, για την καταπολέμηση της απάτης και άλλων ποινικών αδικημάτων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης. Η οδηγία παρέχει κοινούς ορισμούς για ορισμένα ποινικά αδικήματα που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, στα οποία περιλαμβάνονται η απάτη, η νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, η ενεργητική και παθητική δωροδοκία και η υπεξαίρεση.

Το άρθρο 325 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) θεσπίζει κοινή ευθύνη μεταξύ της Ένωσης και των κρατών μελών για την καταπολέμηση της απάτης και κάθε άλλης παράνομης δραστηριότητας που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης μέσω αποτελεσματικών και αποτρεπτικών μέτρων. Προβλέπει επίσης την υποχρέωση να διασφαλίζεται το ίδιο επίπεδο προστασίας μεταξύ των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και των εθνικών οικονομικών συμφερόντων.

Για να διασφαλιστεί ότι τα κράτη μέλη έχουν θεσπίσει ισοδύναμα μέτρα για την καταπολέμηση της διαφθοράς που θίγει τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης καθώς και τα

[22] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2019) 12 final της 23ης Ιανουαρίου 2019]. Στις 21 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή παρέπεμψε ένα κράτος μέλος στο Δικαστήριο για παραβίαση του δικαίου της ΕΕ μέσω του προγράμματός του χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές.

[23] Πρόταση κανονισμού σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας [COM(2021) 420 final].

[24] Στις 21 Μαρτίου 2023 η Επιτροπή παρέπεμψε ένα κράτος μέλος στο Δικαστήριο για παραβίαση του δικαίου της ΕΕ με το πρόγραμμα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές.

[25] Σύσταση της Επιτροπής, της 28ης Μαρτίου 2022, για τη λήψη άμεσων μέτρων, στο πλαίσιο της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία, σε σχέση με τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας σε επενδυτές και τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές [C(2022) 2028 final].

[26] Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017).

δικά τους οικονομικά συμφέροντα, είναι αναγκαίο να ευθυγραμμιστεί η οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 με τα πρότυπα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, όσον αφορά τις κυρώσεις, τις επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις και τις προθεσμίες παραγραφής.

Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371, σύμφωνα με το άρθρο 18 αυτής, η Επιτροπή θα αξιολογήσει τον βαθμό στον οποίο τα αδικήματα που προβλέπονται στην εν λόγω οδηγία πρέπει επίσης να επικαιροποιηθούν υπό το πρίσμα της ισχύουσας οδηγίας.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΒΑΣΗ, ΕΠΙΚΟΥΡΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΑΝΑΛΟΓΙΚΟΤΗΤΑ

• Νομική βάση

Οι νομικές βάσεις της παρούσας πρότασης είναι το άρθρο 83 παράγραφοι 1 και 2 και το άρθρο 82 παράγραφος 1 στοιχείο δ) της ΣΛΕΕ.

Το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ ορίζει τη διαφθορά ως ένα από τα εγκλήματα με ιδιαίτερη διασυνοριακή διάσταση. Δίνει τη δυνατότητα στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο να θεσπίζουν τους αναγκαίους ελάχιστους κανόνες για τον ορισμό της διαφθοράς, μέσω οδηγιών που εκδίδονται σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

Δεν υπάρχει ενιαίος ορισμός της διαφθοράς, δεδομένου ότι η διαφθορά υφίσταται σε διάφορες μορφές στις οποίες εμπλέκονται διαφορετικοί συμμετέχοντες. Πράγματι, η διαφθορά είναι ενδημικό φαινόμενο που λαμβάνει πολλαπλές όψεις και μορφές σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνίας, για παράδειγμα δωροδοκία, υπεξαίρεση, αθέμιτη χρήση επιρροής, εμπορία πληροφοριών, κατάχρηση εξουσίας και παράνομος πλουτισμός[27].

Κατά τη διάρκεια των διαπραγματεύσεων της UNCAC, τα συμβαλλόμενα κράτη των Ηνωμένων Εθνών εξέτασαν προσεκτικά το ενδεχόμενο ανάπτυξης νομικού ορισμού της διαφθοράς. Κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οποιαδήποτε προσπάθεια για την ανάπτυξη ενός ολοκληρωμένου ορισμού θα αποτύγχανε αναπόφευκτα να καλύψει ορισμένες μορφές διαφθοράς. Κατά συνέπεια, η διεθνής κοινότητα κατέληξε σε συναίνεση σχετικά με ορισμένες εκδηλώσεις διαφθοράς, ενώ παράλληλα άφησε κάθε κράτος ελεύθερο να επιβάλλει αυστηρότερα από τα ελάχιστα πρότυπα που ορίζει η UNCAC[28].

Το άρθρο 83 παράγραφος 2 της ΣΛΕΕ αποτελεί τη νομική βάση βάσει της οποίας εκδόθηκε η οδηγία (ΕΕ) 2017/1371, η οποία τροποποιείται με την προτεινόμενη οδηγία. Ορίζει την αρμοδιότητα της ΕΕ να θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικούς με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων σε τομείς πολιτικής της ΕΕ στους οποίους εφαρμόζονται μέτρα εναρμόνισης, εάν αυτό είναι απαραίτητο για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής των εν λόγω τομέων πολιτικής.

Το άρθρο 82 παράγραφος 1 στοιχείο δ) παρέχει τη νομική βάση για μέτρα που διευκολύνουν τη συνεργασία μεταξύ των δικαστικών ή ισοδύναμων αρχών των κρατών μελών κατά την άσκηση ποινικών διώξεων και την εκτέλεση αποφάσεων, όπως η θέσπιση κοινών κανόνων σχετικά με τη δικαιοδοσία σε ποινικές υποθέσεις.

[27] Cost of Non-Europe Report Stepping up the EU's efforts to tackle corruption (Έκθεση για το κόστος της μη Ευρώπης — Ενίσχυση των προσπαθειών της ΕΕ για την αντιμετώπιση της διαφθοράς), EPRS | Υπηρεσία Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, Meenakshi Fernandes και Lenka Jančová, 2023, σ. 15.

[28] UNODC, Safeguarding against Corruption in Major Public Events Faciliter's Guide (Διασφάλιση κατά της διαφθοράς σε μεγάλες δημόσιες εκδηλώσεις — Οδηγός διευκόλυνσης), σ. 30.

- **Επικουρικότητα (σε περίπτωση μη αποκλειστικής αρμοδιότητας)**

Η διαφθορά αποτελεί διεθνικό φαινόμενο που επηρεάζει όλες τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Τα μέτρα που λαμβάνονται αποκλειστικά σε εθνικό ή ακόμα και σε ενωσιακό επίπεδο, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο διεθνής συντονισμός και η διεθνής συνεργασία, δεν έχουν ικανοποιητικά αποτελέσματα. Η δράση της Ένωσης θα πρέπει να λαμβάνει δεόντως υπόψη το έργο της ομάδας κρατών κατά της διαφθοράς του Συμβουλίου της Ευρώπης (GRECO), του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC). Από το 2016 έως το 2021 η Eurojust κατέγραψε 505 διασυνοριακές υποθέσεις διαφθοράς, ο αριθμός των οποίων αυξανόταν σταθερά κατά την εν λόγω 5ετή περίοδο[29], κάτι που επιβεβαιώνει ότι η διαφθορά αποτελεί ένα σταδιακά αυξανόμενο διασυνοριακό φαινόμενο στην ΕΕ. Σε πρόσφατη μελέτη που δημοσίευσε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώθηκε ότι «η έλλειψη συνεκτικού ευρωπαϊκού πλαισίου που να περιλαμβάνει διατάξεις για όλα τα εγκλήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά και εντοπίζονται από τα διεθνή πρότυπα αποτελεί πηγή νομοθετικών και επιχειρησιακών προκλήσεων για την αντιμετώπιση διασυνοριακών υποθέσεων διαφθοράς»[30].

Λόγω της διεθνικής διάστασης της διαφθοράς, και λαμβανομένης υπόψη της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας της ΕΕ, η δράση σε επίπεδο ΕΕ αναμένεται να είναι πιο αποτελεσματική και αποδοτική και να αποφέρει απτή προστιθέμενη αξία σε σύγκριση με τη δράση που αναλαμβάνουν σε μεμονωμένο επίπεδο τα κράτη μέλη. Η παρέμβαση της ΕΕ θα δημιουργήσει προστιθέμενη αξία μέσω της περαιτέρω προσέγγισης του ποινικού δικαίου των κρατών μελών, γεγονός που θα συμβάλλει στη διασφάλιση κοινών όρων ανταγωνισμού μεταξύ των κρατών μελών, καθώς και συντονισμού και κοινών προτύπων. Όπως προκύπτει από την ανάλυση των ετήσιων εκθέσεων για το κράτος δικαίου, τα κενά και η περιορισμένη επιβολή της υφιστάμενης νομοθεσίας, σε συνδυασμό με την ανάγκη συνεργασίας και ικανότητας δίωξης διασυνοριακών υποθέσεων, καταδεικνύουν την ανάγκη για ισχυρότερο συντονισμό και καθορισμό κοινών προτύπων σε ολόκληρη την ΕΕ. Επιπλέον, θα μπορούσε να ενισχυθεί η αποτελεσματικότητα των μέτρων πρόληψης και των ερευνητικών μέσων σε επίπεδο ΕΕ. Επίσης, δεδομένου του ολοένα και πιο διασυνοριακού χαρακτήρα των υποθέσεων διαφθοράς, απαιτείται στενή συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών για τη διασφάλιση επαρκούς πρόληψης και καταστολής. Οι κοινοί ορισμοί των ποινικών αδικημάτων θα διευκόλυναν τη συνεργασία αυτήν. Τέλος, η καταπολέμηση της διαφθοράς απαιτεί τις συνδυασμένες προσπάθειες πολλών φορέων. Ως εκ τούτου, η πλαισίωση του ζητήματος της διαφθοράς στο ευρύτερο πλαίσιο της ΕΕ, σε αντίθεση με το ενιαίο εθνικό πλαίσιο των κρατών μελών, διευκολύνει την ευρύτερη συμμετοχή όλων των οικείων ενδιαφερόμενων μερών.

Αν δεν αναληφθεί κατάλληλη δράση σε επίπεδο ΕΕ, είναι πιθανό το μέγεθος του προβλήματος της διαφθοράς να διογκωθεί σημαντικά τα επόμενα έτη. Αυτό θα έχει σαφείς διασυνοριακές επιπτώσεις και άμεσο αντίκτυπο στην ενιαία αγορά, στα οικονομικά συμφέροντα της ΕΕ και στην εσωτερική ασφάλεια γενικότερα. Η διαφθορά σε ένα κράτος μέλος αφορά άμεσα τα άλλα κράτη μέλη λόγω των διασυνοριακών επιπτώσεών της. Οι δικαστικές αρχές και οι αρχές επιβολής του νόμου θα συνεχίσουν να αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην αντιμετώπιση των πιο σύνθετων υποθέσεων διαφθοράς, με αποτέλεσμα να

[29] Eurojust, Eurojust Casework on Corruption: 2016–2021 Insights (Υποθέσεις που διαχειρίζεται η Eurojust όσον αφορά τη διαφθορά: στοιχεία 2016-2021), Μάιος 2022.

[30] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., et al., Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance («Ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς: Αξιολόγηση του νομοθετικού πλαισίου και πλαισίου πολιτικής της ΕΕ»), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

δίνεται στους δράστες η δυνατότητα να επιλέγουν πιθανώς έννομες τάξεις της ΕΕ που δεν καλύπτουν, ή καλύπτουν λιγότερο αποτελεσματικά και ολοκληρωμένα, ορισμένες δραστηριότητες διαφθοράς στο νομοθετικό τους πλαίσιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η συνεχής παρουσία διαφθοράς θα έχει τελικά ευρύτερο κοινωνικό κόστος μέσω της συνέχισης της εγκληματικής δραστηριότητας και θα μπορούσε επίσης να διευκολύνει τη συνεχιζόμενη λειτουργία των ομάδων του οργανωμένου εγκλήματος.

- **Αναλογικότητα**

Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 4 της ΣΕΕ, η προτεινόμενη νέα οδηγία περιορίζεται στα απολύτως αναγκαία και αναλογικά για την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς και για την εφαρμογή των διεθνών υποχρεώσεων και προτύπων, ιδίως όσον αφορά την ποινικοποίηση της διαφθοράς, σύμφωνα με τις συστάσεις της UNCAC.

Η UNCAC απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης να λάβουν νομοθετικά και άλλα μέτρα για να χαρακτηρίσουν τη δωροδοκία, την υπεξαίρεση και τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ως ποινικά αδικήματα και να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης νομοθετικών και άλλων μέτρων για τον χαρακτηρισμό ορισμένων άλλων πράξεων ως ποινικών αδικημάτων (κατάχρηση εξουσίας, αθέμιτη χρήση επιρροής και, με την επιφύλαξη του συντάγματος της και των θεμελιωδών αρχών του νομικού της συστήματος, αθέμιτος πλουτισμός). Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που περιέχονται στην πολιτική διακήρυξη που εγκρίθηκε κατά την ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς το 2021, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να υπερβεί το ελάχιστο δυνατό και να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Η πρόταση καθορίζει το πεδίο εφαρμογής των αδικημάτων διαφθοράς, με σκοπό να καλύψει το σύνολο συναφών συμπεριφορών, περιορίζοντάς το ταυτόχρονα σε ό,τι είναι αναγκαίο και αναλογικό. Η πρόταση ενισχύει τις υφιστάμενες διεθνείς υποχρεώσεις, όπου είναι αναγκαίο, προκειμένου να βελτιωθεί η διασυνοριακή συνεργασία και να αποτραπεί η εκμετάλλευση των διαφορών μεταξύ των εθνικών νομοθεσιών από τους εγκληματίες προς όφελός τους.

Ο αντίκτυπος των προτεινόμενων μέτρων στα κράτη μέλη όσον αφορά τους αναγκαίους πόρους και την ανάγκη προσαρμογής του εθνικού πλαισίου αντισταθμίζεται από τα οφέλη που παρέχει η αυξημένη ικανότητα των κρατών μελών να αντιμετωπίζουν τη διαφθορά μέσω του ποινικού δικαίου, μεταξύ άλλων μέσω της καλύτερης διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων αρχών σε περιπτώσεις διασυνοριακής διαφθοράς. Η προσέγγιση των μέτρων που αφορούν την πρόληψη και τη χρήση των ερευνητικών μέσων προβλέπεται μόνο στον βαθμό που απαιτείται για την αποτελεσματική λειτουργία του προτεινόμενου πλαισίου ποινικού δικαίου.

- **Επιλογή της νομικής πράξης**

Σύμφωνα με το άρθρο 83 και το άρθρο 82 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ, η θέσπιση ελάχιστων κανόνων σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της σοβαρής εγκληματικότητας με διασυνοριακή διάσταση, συμπεριλαμβανομένης της διαφθοράς, μπορεί να επιτευχθεί μόνο μέσω οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, η οποία εκδίδεται σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία.

3. ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ ΤΩΝ ΕΚ ΤΩΝ ΥΣΤΕΡΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΕΩΝ, ΤΩΝ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΕΩΝ ΜΕ ΤΑ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ ΚΑΙ ΤΩΝ ΕΚΤΙΜΗΣΕΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

- **Εκ των υστέρων αξιολογήσεις / έλεγχοι καταλληλότητας της ισχύουσας νομοθεσίας**

Η σύμβαση του 1997 για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται δημόσιοι λειτουργοί, η οποία καλύπτει τη δωροδοκία στον δημόσιο τομέα, και η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ, η οποία καλύπτει τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, δεν έχουν αποτελέσει αντικείμενο εκ των υστέρων αξιολόγησης.

Μέχρι στιγμής, η Επιτροπή έχει εκδώσει δύο εκθέσεις σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371. Στις 6 Σεπτεμβρίου 2021 η Επιτροπή εξέδωσε την πρώτη από τις εν λόγω εκθέσεις[31], στην οποία επισημαίνεται ότι όλα τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την οδηγία έχουν μεταφέρει τις κύριες διατάξεις της στο εθνικό τους δίκαιο, ωστόσο η μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο πρέπει να βελτιωθεί σε σχέση με ορισμένες άλλες διατάξεις. Η έκθεση σημειώνει ότι ορισμένες πτυχές του ορισμού του «δημόσιου λειτουργού» δεν έχουν μεταφερθεί στη νομοθεσία των μισών περίπου κρατών μελών. Σύμφωνα με την έκθεση, απαιτείται μια πρόσθετη πτυχή, «παράβαση καθηκόντων», στον ορισμό τόσο της ενεργητικής όσο και της παθητικής δωροδοκίας σε διάφορα κράτη μέλη. Αυτή η πρόσθετη πτυχή περιορίζει σημαντικά το πεδίο εφαρμογής των ορισμών της οδηγίας για τη δωροδοκία.

Όσον αφορά την «παθητική δωροδοκία», η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, σε μικρό αριθμό κρατών μελών, η πτυχή της παράλειψης των δημόσιων λειτουργών «από το να ενεργήσ[ουν] σύμφωνα με τα καθήκοντά του[ς]» δεν καλύπτεται από την εθνική νομοθεσία. Όσον αφορά την «ενεργητική δωροδοκία», η έκθεση αναφέρει ότι ορισμένες πτυχές του ορισμού που προβλέπει η οδηγία απουσιάζουν ή δεν έχουν μεταφερθεί ορθά στο εσωτερικό δίκαιο σε ορισμένα κράτη μέλη. Όσον αφορά την υπεξαίρεση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι ορισμένα κράτη μέλη έχουν προβλέψει πιο περιορισμένη μεταφορά της σχετικής διάταξης ή δεν την έχουν μεταφέρει καθόλου. Η έκθεση αναφέρει επίσης ότι όσον αφορά τις κυρώσεις οι διατάξεις της οδηγίας δεν έχουν μεταφερθεί ορθά στο εσωτερικό δίκαιο του ενός τετάρτου των κρατών μελών. Όσον αφορά τις προθεσμίες παραγραφής, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι σε ορισμένα κράτη μέλη η προθεσμία παραγραφής για την εκτέλεση μιας απόφασης είναι μικρότερη από εκείνη που προβλέπει η οδηγία[32].

Τον Σεπτέμβριο του 2022 η Επιτροπή εξέδωσε τη δεύτερη έκθεση εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371[33]. Η έκθεση επικεντρώθηκε σε τρία συγκεκριμένα ζητήματα: i) την καταλληλότητα του κατώτατου ορίου που προβλέπεται από την οδηγία όσον αφορά την απάτη που σχετίζεται με τον ΦΠΑ (συνολική ζημία 10 εκατ. EUR)· ii) την αποτελεσματικότητα των διατάξεων περί παραγραφής· και iii) τον βαθμό που η οδηγία αντιμετωπίζει αποτελεσματικά τις περιπτώσεις απάτης στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων. Σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371, η έκθεση

[31] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, Βρυξέλλες [COM(2021) 536 final της 6.9.2021].

[32] Η Επιτροπή έχει μέχρι στιγμής κινήσει διαδικασίες επί παραβάσει κατά 17 κρατών μελών για εσφαλμένη μεταφορά της οδηγίας στο εθνικό δίκαιο.

[33] Δεύτερη έκθεση της Επιτροπής σχετικά με την εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, Βρυξέλλες [COM(2022) 466 final της 16.9.2022].

βασίστηκε κυρίως στις πληροφορίες που παρείχαν τα κράτη μέλη στην Επιτροπή, συμπεριλαμβανομένων των ετήσιων στατιστικών για τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην οδηγία.

- **Διαβουλεύσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Το 2022 και το 2023 η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη των κρατών μελών σχετικά με τις ισχύουσες διατάξεις τους σε εθνικό επίπεδο όσον αφορά την ποινικοποίηση και την καταπολέμηση της διαφθοράς, ζητώντας επικαιροποιημένες πληροφορίες μέσω δύο ερωτηματολογίων, όπως περιγράφεται στην ενότητα κατωτέρω.

Οι ιδέες για ένα σχέδιο οδηγίας και οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια συζητήθηκαν σε δύο εργαστήρια ανταλλαγής εμπειριών σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς. Τα εργαστήρια αυτά πραγματοποιήθηκαν στις 14 Δεκεμβρίου 2022 και στις 14 Μαρτίου 2023 με εμπειρογνώμονες από τα κράτη μέλη, συμπεριλαμβανομένων εκπροσώπων των Υπουργείων Εσωτερικών, των Υπουργείων Δικαιοσύνης, των υπηρεσιών καταπολέμησης της διαφθοράς, της αστυνομίας και της εισαγγελίας. Η Επιτροπή έχει ζητήσει επίσης τη γνώμη των οργανισμών και φορέων της Ένωσης που είναι αρμόδιοι για τη στήριξη της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας μεταξύ των κρατών μελών, συμπεριλαμβανομένου του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Ποινικής Δικαιοσύνης (Eurojust) και του Οργανισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη Συνεργασία στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (Ευρωπόλ), καθώς και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας (EPPO) και των εθνικών αρχών που είναι αρμόδιες για την πρόληψη και την καταστολή της διαφθοράς.

Η Επιτροπή ζήτησε τη γνώμη και έλαβε εισηγήσεις από διεθνείς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων του UNODC, του ΟΟΣΑ και της GRECO. Η ακαδημαϊκή κοινότητα και η κοινωνία των πολιτών παρείχαν επίσης στοιχεία, συμπεριλαμβανομένης της Διεθνούς Διαφάνειας και του Συνασπισμού UNCAC. Σε συνεδρίαση ολομέλειας των τοπικών ανταποκριτών έρευνας για τη διαφθορά[34] συζητήθηκαν διάφορα θέματα σε σχέση με την πρόταση στις 13 Μαρτίου 2023.

Η παρούσα πρόταση συζητήθηκε επίσης στις συνεδριάσεις του δικτύου σημείων επαφής για το κράτος δικαίου στις 27 Ιανουαρίου 2023, της ομάδας εμπειρογνωμόνων για τα προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές την 1η Μαρτίου 2023, της πλατφόρμας ΜΧΠ της ΕΕ στις 15 Μαρτίου 2023 και της ομάδας εμπειρογνωμόνων της Επιτροπής για την ποινική πολιτική της ΕΕ στις 27 Μαρτίου 2023.

Συνολικά, τα κράτη μέλη και τα ενδιαφερόμενα μέρη υπογράμμισαν την ανάγκη εναρμόνισης των αδικημάτων διαφθοράς και των σχετικών κυρώσεων με σκοπό την καταπολέμηση της διαφθοράς σε όλη την ΕΕ κατά τρόπο ολοκληρωμένο και αποτελεσματικό. Τα ενδιαφερόμενα μέρη ανέφεραν ότι σημειώθηκαν συχνά περιπτώσεις στις οποίες οι διαφορετικοί ορισμοί εμπόδισαν την αποτελεσματική διασυνοριακή συνεργασία κατά τη δίωξη αδικημάτων διαφθοράς. Η προσέγγιση των αντίστοιχων ορισμών των αδικημάτων διαφθοράς αναμένεται να βελτιώσει τη διασυνοριακή ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου. Η ευθυγράμμιση του επιπέδου των κυρώσεων που επιβάλλονται για αδικήματα διαφθοράς θα συμβάλει επίσης στην αποτελεσματικότερη επιβολή και αποτροπή σε ολόκληρη την ΕΕ. Ορισμένα κράτη μέλη υποστήριξαν ότι η μηχανική μεταφορά

[34] Οι τοπικοί ανταποκριτές έρευνας για τη διαφθορά είναι ένα δίκτυο εμπειρογνωμόνων της κοινωνίας των πολιτών, καθώς και ακαδημαϊκών εμπειρογνωμόνων από κάθε κράτος μέλος στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς που βρίσκονται σε κάθε κράτος μέλος. Η διαχείριση και η χρηματοδότηση του δικτύου γίνεται από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο πλαίσιο της σύμβασής της HOME/2017/ISFP/CORR/0050 — Παροχή συμβουλών, τεχνικής βοήθειας και υποστήριξης στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς.

του αδικήματος του παράνομου πλουτισμού, όπως ορίζεται στη UNCAC, θα αντέβαινε στο τεκμήριο αθωότητας και στις συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών. Μεγάλο μέρος των ενδιαφερόμενων μερών υποστήριξε ότι η πρόταση θα πρέπει επίσης να καλύπτει την πρόληψη της διαφθοράς, να περιλαμβάνει πρόσθετες κυρώσεις, όπως η στέρηση του δικαιώματος της θέσης υποψηφιότητας ή του εκλέγεσθαι σε δημόσιο αξίωμα ή της υποβολής προσφορών για δημόσια κονδύλια, και να αντικατοπτρίζει τη σημασία των εξειδικευμένων φορέων καταπολέμησης της διαφθοράς, με επαρκή ανεξαρτησία, κατάρτιση και πόρους.

Από τις 20 Ιανουαρίου του 2023 έως τις 17 Φεβρουαρίου του 2023 δημοσιεύτηκε πρόσκληση υποβολής στοιχείων για ανατροφοδότηση με συνολικά 361 απαντήσεις[35]. Οι απαντήσεις επιβεβαίωσαν τη ζωτική σημασία της καταπολέμησης της διαφθοράς και την ανάγκη αντιμετώπισής της στην ΕΕ σε πολλά επίπεδα, μεταξύ άλλων και στα θεσμικά όργανα της ΕΕ. Μολονότι η συντριπτική πλειονότητα των απαντήσεων ζητούσε πρόσθετα μέτρα, ορισμένες υπογράμμισαν επίσης την ανάγκη να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή του ισχύοντος διεθνούς πλαισίου και να εξεταστούν προσεκτικά νέες νομικές πρωτοβουλίες ή πρωτοβουλίες μη δεσμευτικού δικαίου. Αρκετές απαντήσεις τόνισαν ότι υπάρχει στενός δεσμός μεταξύ της διαφθοράς και του οργανωμένου εγκλήματος. Όσον αφορά την ενίσχυση του ισχύοντος πλαισίου, οι περισσότεροι από τους συμμετέχοντες συμφώνησαν ότι πρέπει να αντιμετωπιστούν τα νομοθετικά κενά και ότι η ποινικοποίηση θα πρέπει να καλύπτει αξιόποινες συμπεριφορές πέραν του ισχύοντος διεθνούς νομοθετικού πλαισίου με αντίστοιχες κυρώσεις. Σύμφωνα με ορισμένους συμμετέχοντες, για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της πολυπλοκότητας των υποθέσεων διαφθοράς, πρέπει να τεθούν στη διάθεση των αρχών επιβολής του νόμου επαρκείς ικανότητες όσον αφορά τους πόρους, την κατάρτιση, τις ειδικές τεχνικές έρευνας και τον εξειδικευμένο εξοπλισμό. Αρκετοί συμμετέχοντες ζήτησαν τη δημιουργία ενός εργαλείου παρακολούθησης και επαλήθευσης με τη βοήθεια της κοινωνίας των πολιτών.

- **Συλλογή και χρήση εμπειρογνωσίας**

Σύμφωνα με τη δέσμευση που αναλήφθηκε στο πλαίσιο της στρατηγικής της ΕΕ για το οργανωμένο έγκλημα 2021-2025, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανέθεσε την εκπόνηση μελέτης για την επανεξέταση του συνόλου της νομοθεσίας της ΕΕ στον τομέα της καταπολέμησης της διαφθοράς. Η μελέτη «Strengthening the fight against corruption: assessing the EU legislative and policy framework» («Ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς: Αξιολόγηση του νομοθετικού πλαισίου και πλαισίου πολιτικής της ΕΕ»), που εκπονήθηκε από κοινοπραξία της EY και της RAND Corporation, δημοσιεύθηκε στις 3 Ιανουαρίου 2023[36]. Ανέλυσε τα κενά του νομοθετικού πλαισίου της ΕΕ στον τομέα της πρόληψης και της καταστολής της διαφθοράς και διατύπωσε συστάσεις για πιθανά μέτρα της ΕΕ για την αντιμετώπιση αυτών των κενών, βάσει αξιολόγησης και σύγκρισης των επιπτώσεων των εν λόγω μέτρων.

Η μελέτη κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η στενότερη νομοθετική ευθυγράμμιση μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ, συνοδευόμενη από υποστηρικτικά μη δεσμευτικά μέτρα, θα είχε τον μεγαλύτερο αντίκτυπο στην καταπολέμηση της διαφθοράς. Συγκεκριμένα, η μελέτη ζήτησε να θεσπιστούν κοινοί ελάχιστοι κανόνες για τον ορισμό των αδικημάτων διαφθοράς και των σχετικών ποινών, παράλληλα με κοινούς κανόνες για τη βελτίωση της διερεύνησης και της δίωξης των εγκλημάτων διαφθοράς σε όλα τα κράτη μέλη (π.χ. ενίσχυση της υποβολής

[35] Η πρόσκληση υποβολής στοιχείων και απαντήσεων: https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13674-Καταπολεμηση-της-διαφθορας-στην-ΕΕ-επικαιροποιημενοι-κανονες_el.

[36] Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Gaglio, I., Guzzon, J., Bartz, K., et al., Strengthening the fight against corruption. Assessing the EU legislative and policy framework: final report for acceptance («Ενίσχυση της καταπολέμησης της διαφθοράς: Αξιολόγηση του νομοθετικού πλαισίου και πλαισίου πολιτικής της ΕΕ»), Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2023.

καταγγελιών, εναρμόνιση των προσεγγίσεων όσον αφορά την ασυλία και τις προθεσμίες παραγραφής, καθώς και για τους παράγοντες που διευκολύνουν τη διαφθορά). Τα συμπεράσματα αυτά ελήφθησαν υπόψη στην παρούσα πρόταση για οδηγία. Επιπλέον, η μελέτη ζήτησε τη λήψη μέτρων που αποσκοπούν στη διασφάλιση της αποτελεσματικής πρόληψης της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένης της ολοκληρωμένης συλλογής δεδομένων για τη διαφθορά, καθώς και τη θέσπιση ειδικών αρχών για την καταπολέμηση της διαφθοράς τόσο σε ενωσιακό όσο και σε εθνικό επίπεδο.

Η Επιτροπή έλαβε επίσης υπόψη και άλλα στοιχεία, όπως οι έρευνες του Ευρωβαρόμετρου του 2022 για τη διαφθορά. Η Επιτροπή βασίστηκε επίσης σε σχετικά έγγραφα του UNODC, του ΟΟΣΑ, της GRECO και της Υπηρεσίας Έρευνας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου.

Όπως προαναφέρθηκε, η Επιτροπή απέστειλε ερωτηματολόγιο στα κράτη μέλη για να προσδιορίσει ποια στοιχεία της ποινικής δικαιοσύνης σχετικά με αδικήματα δωροδοκίας είναι διαθέσιμα. Τα περισσότερα κράτη μέλη συλλέγουν δεδομένα σχετικά με υποθέσεις δωροδοκίας, ενώ δεν φαίνεται ότι όλα τα κράτη μέλη που απάντησαν συλλέγουν δεδομένα σχετικά με τις καταδίκες νομικών προσώπων, τον αριθμό των εκκρεμών υποθέσεων και των υποθέσεων που επιλύθηκαν με διαφορετικό τρόπο με τρόπο άλλο από καταδίκες ή αθωωτικές αποφάσεις. Αυτό υποδηλώνει ότι μια πιο εναρμονισμένη συλλογή δεδομένων σχετικά με τις υποθέσεις διαφθοράς θα μπορούσε να συμβάλει στον προσδιορισμό και στην ανάλυση των τάσεων σε ολόκληρη την ΕΕ.

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης από τα κράτη μέλη να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τους εξειδικευμένους φορείς τους που ασχολούνται με την πρόληψη της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων των φορέων που διαθέτουν ορισμένες κατασταλτικές εξουσίες (όπως η επιβολή προστίμων). Τα περισσότερα κράτη μέλη ανέφεραν έναν ή περισσότερους φορείς που είναι επιφορτισμένοι με κάποιο ρόλο στον τομέα της πρόληψης της διαφθοράς. Σε πολλά κράτη μέλη υπάρχουν αρκετοί τέτοιοι φορείς με αυτοτελείς εξουσίες, αλλά ορισμένα κράτη μέλη διαθέτουν έναν ενιαίο φορέα με πιο συνολικές εξουσίες. Οκτώ κράτη μέλη δεν υπέβαλαν εκθέσεις σχετικά με την ύπαρξη εξειδικευμένου προληπτικού φορέα, αλλά για φορείς που, πέραν των λοιπών καθηκόντων τους, ασχολούνται επίσης με την πρόληψη.

Η Επιτροπή ζήτησε επίσης από τα κράτη μέλη να παράσχουν πληροφορίες σχετικά με τις εξουσίες των εξειδικευμένων φορέων τους που ασχολούνται με την πρόληψη της διαφθοράς. Η χαρτογράφηση αυτή αποκαλύπτει μεγάλη ποικιλία στα καθήκοντα και στις εξουσίες των εν λόγω φορέων, οι οποίες κυμαίνονται από εξουσίες που σχετίζονται με την εποπτεία των γνωστοποιήσεων περιουσιακών στοιχείων / συμφερόντων ή δώρων έως την επιβολή κανονιστικών διατάξεων για την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων και των κανόνων για τη μεταπήδηση προς ή από τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Ορισμένοι φορείς διαθέτουν επίσης εξουσίες επιβολής, όπως η επιβολή προστίμων.

Τα κράτη μέλη ερωτήθηκαν επίσης σχετικά με τους φορείς τους που εξειδικεύονται στην καταστολή της διαφθοράς. Παρότι όλα τα κράτη μέλη επιτρέπουν στις συνήθεις αστυνομικές υπηρεσίες και εισαγγελικές αρχές να διερευνούν και να ασκούν δίωξη για ορισμένες μορφές διαφθοράς, σχεδόν όλα τα κράτη μέλη διαθέτουν επίσης κάποια μορφή εξειδικευμένων αστυνομικών σωμάτων για τη διερεύνηση συγκεκριμένων υποθέσεων διαφθοράς, για παράδειγμα όταν αυτές είναι πιο σοβαρές, πολύπλοκες ή αφορούν συγκεκριμένη κατηγορία υπόπτων. Όσον αφορά τη δίωξη της διαφθοράς, τα περισσότερα κράτη μέλη διαθέτουν ειδικούς εισαγγελείς για τον χειρισμό τέτοιων υποθέσεων διαφθοράς.

Ένα δεύτερο ερωτηματολόγιο, για το οποίο συγκεντρώθηκαν στοιχεία από τις 9 Ιανουαρίου έως τις 8 Φεβρουαρίου 2023, επικεντρώθηκε σε πληροφορίες σχετικά με τα αδικήματα

διαφθοράς, με σκοπό την ενημέρωση και την καθοδήγηση της Επιτροπής σχετικά με την παρούσα πρόταση. Τα κράτη μέλη κλήθηκαν να κοινοποιήσουν τις οικείες εθνικές νομικές διατάξεις που καλύπτουν τα αδικήματα αυτά, όπως ορίζονται στη UNCAC, τη μέγιστη διάρκεια φυλάκισης που συνδέεται με τα αδικήματα αυτά, καθώς και τις ισχύουσες προθεσμίες παραγραφής. Τα αδικήματα διαφθοράς για τα οποία ζητήθηκαν πληροφορίες ήταν η δωροδοκία στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, η υπεξαίρεση από δημόσιο λειτουργό ή στον ιδιωτικό τομέα, η αθέμιτη χρήση επιρροής, η κατάχρηση εξουσίας, ο παράνομος πλουτισμός και η παρακώλυση της δικαιοσύνης. Όλα τα κράτη μέλη εκτός από τη Βουλγαρία και τη Δανία απάντησαν στο ερωτηματολόγιο. Τα αποτελέσματα του ερωτηματολογίου συνοψίζονται κατωτέρω.

Γράφημα 1: Ποινικοποίηση των αδικημάτων διαφθοράς στα κράτη μέλη

ΑΔΙΚΗΜΑΤΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΟΤΑΝ ΤΟ ΑΔΙΚΗΜΑ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΑΤΩΝ ΜΕΛΩΝ ΟΤΑΝ ΤΟ ΑΔΙΚΗΜΑ ΔΕΝ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ
Δωροδοκία στον δημόσιο τομέα	25	0
Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα	25	0
Κατάχρηση, υπεξαίρεση και άλλου είδους εκτροπή ξένης περιουσίας από δημόσιο λειτουργό	25	0
Υπεξαίρεση στον ιδιωτικό τομέα	25	0
Αθέμιτη χρήση επιρροής	23	2
Κατάχρηση εξουσίας	25	0
Παράνομος πλουτισμός	8	17
Παρακώλυση δικαιοσύνης	25	0

Από την ανάλυση των στοιχείων που ανέφεραν τα κράτη μέλη προκύπτει ότι τα κράτη μέλη προβλέπουν στην εθνική τους νομοθεσία αδικήματα σχετικά με τη δωροδοκία στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα, την κατάχρηση, την υπεξαίρεση, την παρακώλυση της δικαιοσύνης[37] και την κατάχρηση εξουσίας. Ωστόσο, οι ορισμοί παρουσιάζουν πολλές διαφορές, ιδίως όσον αφορά την υπεξαίρεση ή την κατάχρηση εξουσίας. Ασφαλώς, δεν μπορεί να συναχθεί το συμπέρασμα ότι τα κράτη μέλη καλύπτουν το πλήρες πεδίο των αδικημάτων διαφθοράς, όπως ορίζονται στη UNCAC[38]. Πολλά κράτη μέλη αναφέρουν ότι ποινικοποιούν την αθέμιτη χρήση επιρροής στην εθνική τους νομοθεσία, αλλά μερικοί ορισμοί διαφέρουν σημαντικά από τη σχετική διάταξη της UNCAC και μερικές φορές το αδίκημα καλύπτεται μόνο εν μέρει. Ο παράνομος πλουτισμός εξακολουθεί να καλύπτεται ελάχιστα, με οκτώ κράτη μέλη να αναφέρουν κάποια μορφή κάλυψης στην εθνική νομοθεσία, ενώ ορισμένα άλλα αναφέρουν ότι οι πτυχές αυτές καλύπτονται από τη νομοθεσία τους για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη δήμευση περιουσιακών

[37] Τα κράτη μέλη τείνουν να ποινικοποιούν την εν λόγω συμπεριφορά ως γενικό αδίκημα και να μην περιορίζονται σε διαδικασίες διαφθοράς, όπως συμβαίνει στη UNCAC.

[38] Τα περισσότερα κράτη μέλη έχουν στη διάθεσή τους εκθέσεις επισκόπησης της εφαρμογής της UNCAC, οι οποίες όμως δεν είναι πολύ πρόσφατες.

στοιχείων. Οι διαφορές στον ορισμό των αδικημάτων και η απουσία ποινικοποίησης ορισμένων πράξεων διαφθοράς δημιουργούν προβλήματα σε διασυνοριακές υποθέσεις και οδηγούν σε επικρίσεις από ορισμένους εποπτικούς φορείς ως προς τον τρόπο με τον οποίο τα κράτη μέλη εφαρμόζουν τις διεθνείς πράξεις.

Γράφημα 2: Ποινές φυλάκισης για αδικήματα διαφθοράς στα κράτη μέλη

Διάρκεια της φυλάκισης στα κράτη μέλη	ΕΕ — εύρος σε έτη (με βάση τις ληφθείσες απαντήσεις)	ΕΕ — μέσος όρος σε έτη (με βάση τις ληφθείσες απαντήσεις)	Διάμεση τιμή σε έτη
Δωροδοκία στον δημόσιο τομέα	0,25-15	6,94-9,59	6-10
Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα	0,25-12	5,74-6,43	5-6
Κατάχρηση, υπεξαίρεση και άλλου είδους εκτροπή ξένης περιουσίας από δημόσιο λειτουργό	0,25-15	6,15-8,34	-6-10
Υπεξαίρεση στον ιδιωτικό τομέα	0,25-20	5,57-8,08	5-8
Αθέμιτη χρήση επιρροής	0,25-10	4,87-5,53	5
Κατάχρηση εξουσίας	1-20	-5,92-6,56	4-5
Παράνομος πλουτισμός	0,5-15	5,38-7,19	3,5-6
Παρακώλυση δικαιοσύνης	1 – Ισόβια	5,58-8,67	4,5-6

Κατά τον καθορισμό του ελάχιστου επιπέδου της μέγιστης ποινής για τα αδικήματα της παρούσας πρότασης, η Επιτροπή έλαβε υπόψη τη φύση των αδικημάτων, τα επίπεδα των ποινών που έχουν οριστεί στα κράτη μέλη (βλ. γράφημα 2) και τα επίπεδα που έχουν οριστεί από άλλες πράξεις της ΕΕ στον τομέα του ουσιαστικού ποινικού δικαίου. Οι κυρώσεις που προτείνονται στην παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνουν το μέσο επίπεδο των ανώτατων ποινών για τα αδικήματα αυτά στα κράτη μέλη. Για παράδειγμα, η μέση ποινή για τη δωροδοκία στον δημόσιο τομέα κυμαίνεται από περίπου 7 έως 9,5 έτη, ενώ για τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα κυμαίνεται από περίπου 5,5 έως 6 έτη. Ταυτόχρονα, παρατηρούνται επίσης σημαντικές διαφορές στη νομοθεσία των κρατών μελών. Για παράδειγμα, οι ανώτατες ποινές για το αδίκημα της υπεξαίρεσης κυμαίνονται από 3 μήνες στην Ισπανία έως 15 έτη στην Ελλάδα[39]. Συνεπώς, ο καθορισμός ενός ελάχιστου επιπέδου μέγιστης ποινής σε επίπεδο ΕΕ θα διευκολύνει τη διασυνοριακή αστυνομική και δικαστική συνεργασία και θα ενισχύσει την αποτροπή.

Γράφημα 3: Καθεστώς παραγραφής των αδικημάτων διαφθοράς στα κράτη μέλη

Προθεσμίες παραγραφής στα κράτη μέλη	ΕΕ — εύρος σε έτη (με βάση τις ληφθείσες απαντήσεις)	ΕΕ — μέσος όρος σε έτη (με βάση τις ληφθείσες απαντήσεις)	Διάμεση τιμή σε έτη
Δωροδοκία στον δημόσιο τομέα	3-25	10,76-14,28	10-12
Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα	3-25	10,26-11,70	10
Κατάχρηση, υπεξαίρεση και άλλου είδους εκτροπή ξένης περιουσίας από δημόσιο λειτουργό	3-25	10,50-13,20	10-12
Υπεξαίρεση στον ιδιωτικό τομέα	3-25	9,42-12,19	10

[39] Για το αδίκημα αυτό, η μέση μέγιστη ποινή κυμαίνεται μεταξύ 5 και 7,5 ετών.

Αθέμιτη χρήση επιρροής	2-25	9,00-10,82	8-10
Κατάχρηση εξουσίας	5-25	10,48-11,63	9-10
Παράνομος πλουτισμός	5-20	10,13-11,38	10-11
Παρακώλυση δικαιοσύνης	3-25	9,25-12,70	10

Οι απαντήσεις των κρατών μελών σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής για αδικήματα διαφθοράς στην εθνική νομοθεσία τροφοδότησαν την Επιτροπή στην παρούσα πρότασή της. Όσον αφορά τη δωροδοκία στον δημόσιο τομέα, ο μέσος όρος κυμαίνεται μεταξύ 11 και 14 ετών· ενώ όσον αφορά τη δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα, ο μέσος όρος κυμαίνεται μεταξύ 10 και 11,5 ετών. Ταυτόχρονα, παρατηρούνται επίσης σημαντικές διαφορές στη νομοθεσία των κρατών μελών: για τη δωροδοκία στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα, οι ελάχιστες και μέγιστες προθεσμίες παραγραφής κυμαίνονται από 3 έτη σε κράτη μέλη όπως η Τσεχία ή η Λιθουανία έως 25 έτη στην Πολωνία.

Στις ετήσιες εκθέσεις για το κράτος δικαίου σημειώνεται ότι οι λειτουργικές ελλείψεις μπορούν να παρεμποδίσουν σοβαρά τη διερεύνηση και τη δίωξη υποθέσεων διαφθοράς και να υπονομεύσουν την αποτελεσματικότητα της καταπολέμησης της διαφθοράς. Παραδείγματα αποτελούν οι υπερβολικά επαχθείς ή ασαφείς διατάξεις σχετικά με την άρση ασυλιών και οι σύντομες προθεσμίες παραγραφής, οι οποίες μπορούν να εμποδίσουν την περάτωση πολύπλοκων υποθέσεων, ιδίως εάν συνδυαστούν με άλλους παράγοντες που συμβάλλουν στη μεγάλη διάρκεια των διαδικασιών. Τα εμπόδια αυτά μπορεί να είναι ιδιαίτερα επιζήμια για τις υποθέσεις διαφθοράς υψηλού επιπέδου και τις πολύπλοκες υποθέσεις διαφθοράς, και ενδέχεται να δημιουργήσουν κίνδυνο ατιμωρησίας, καθώς και να στερήσουν από τις προσπάθειες καταπολέμησης της διαφθοράς τα αποτρεπτικά τους αποτελέσματα.

- **Εκτίμηση των επιπτώσεων**

Δεδομένου ότι η παρούσα πρόταση για οδηγία ενσωματώνει κυρίως διεθνείς υποχρεώσεις και πρότυπα, αφήνοντας μικρό περιθώριο για εναλλακτικές λύσεις, η παρούσα πρόταση παρουσιάζεται κατ' εξαίρεση χωρίς συνοδευτική εκτίμηση των επιπτώσεων. Επιπλέον, η πρωτοβουλία δεν είναι πιθανό να έχει σημαντικές οικονομικές, περιβαλλοντικές ή κοινωνικές επιπτώσεις και κόστος, ή επιπτώσεις που συνεπάγονται σημαντικές δαπάνες. Παράλληλα, αναμένεται να ωφελήσει την οικονομία και την κοινωνία στο σύνολό της.

Ωστόσο, η παρούσα πρόταση βασίζεται σε δεδομένα που συλλέχθηκαν μέσω των εξωτερικών μελετών και αξιολογήσεων που περιγράφονται ανωτέρω και στις διάφορες διαβουλεύσεις με ενδιαφερόμενα μέρη.

Εξετάστηκαν διαφορετικές προσεγγίσεις με βάση τα διαθέσιμα στοιχεία:

1. μη νομοθετική δράση σε ενωσιακό ή εθνικό επίπεδο που να περιλαμβάνει, μεταξύ άλλων, κατευθυντήριες οδηγίες, ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών, επιμόρφωση και κατάρτιση πινάκων αντιστοιχίας για αδικήματα που σχετίζονται με τη διαφθορά·
2. πρόταση για τη μεταφορά των διατάξεων της UNCAC·
3. πρόταση για τη μεταφορά των διατάξεων της UNCAC με παράλληλη υπέρβαση των διεθνών υποχρεώσεων σε ορισμένες πτυχές, με την επιβολή ελάχιστων επιπέδων για το ανώτατο όριο των κυρώσεων, προκειμένου να διευκολυνθούν οι διώξεις και να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση των δημόσιων λειτουργών σε θέματα δεοντολογίας και ακεραιότητας·

4. πρόταση που να καθορίζει τις διάφορες προϋποθέσεις και στοιχεία όλων των πιθανών αδικημάτων διαφθοράς και απαιτήσεις για προληπτικά μέτρα, όπως κανόνες σχετικά με την άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων και με τις συγκρούσεις συμφερόντων.

Με βάση τα στοιχεία που συγκεντρώθηκαν και τις προηγούμενες αξιολογήσεις που περιγράφονται ανωτέρω, η Επιτροπή έχει επιλέξει μια προσέγγιση (επιλογή 3 ανωτέρω) που προτείνει εναρμόνιση σύμφωνα με τις διατάξεις της UNCAC, υιοθετώντας παράλληλα μια πιο φιλόδοξη προσέγγιση και υπερβαίνοντας τις διεθνείς υποχρεώσεις στους τομείς στους οποίους η δράση έχει αποδεδειγμένα οφέλη όσον αφορά τη διασυνοριακή συνεργασία, με παράλληλο σεβασμό των εθνικών παραδόσεων και της νομολογίας και διασφάλιση της συνοχής με το δίκαιο της ΕΕ.

Η νομοθετική πρόταση αναμένεται να συμβάλει θετικά στην πρόληψη, στον εντοπισμό και στην αντιμετώπιση της διαφθοράς, ιδίως μέσω της προσέγγισης των ορισμών των ποινικών αδικημάτων και της ευθυγράμμισης των ποινικών κυρώσεων. Η λήψη μέτρων για την πρόληψη της διαφθοράς, με παράλληλη δίωξη των δραστών και μείωση του εγκληματικού φαινομένου της διαφθοράς, αναμένεται να μειώσει το οικονομικό και κοινωνικό κόστος και να έχει θετικό αντίκτυπο στην οικονομία. Η διασφάλιση της επιβολής αποτρεπτικών κυρώσεων στους δράστες είναι πιθανό να αυξήσει το συνολικό επίπεδο ασφάλειας και να διαταράξει τις δραστηριότητες των ομάδων οργανωμένου εγκλήματος. Η αύξηση της εναρμόνισης στον τομέα αυτόν θα επιτρέψει καταρχήν στην ΕΕ να ευθυγραμμιστεί περαιτέρω με τα διεθνή πρότυπα για τη διαφθορά και να μειώσει τον διοικητικό φόρτο σε περίπτωση διασυνοριακής συνεργασίας μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου και των δικαστικών αρχών.

- **Καταλληλότητα και απλούστευση του κανονιστικού πλαισίου**

Για πρώτη φορά σε επίπεδο ΕΕ, η πρόταση συνδυάζει τη διαφθορά στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα σε μία νομική πράξη. Στόχος της πρότασης είναι η θέσπιση διεθνών υποχρεώσεων και προτύπων στη νομοθεσία της ΕΕ και η επικαιροποίηση του νομικού πλαισίου ώστε να ανταποκρίνεται επαρκώς στο διασυνοριακό φαινόμενο της διαφθοράς. Αυτό θα βοηθήσει τα κράτη μέλη κατά τη μεταφορά στο εθνικό δίκαιο και την εφαρμογή των συναφών διατάξεων.

- **Θεμελιώδη δικαιώματα**

Η Ένωση βασίστηκε στις αξίες που κατοχυρώνονται στο άρθρο 2 της ΣΕΕ και αναγνωρίζει τα δικαιώματα, τις ελευθερίες και τις αρχές που ορίζονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 της ΣΕΕ. Η διαφθορά υπονομεύει τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις αξίες της ΕΕ, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Με την αντιμετώπιση της διαφθοράς, η παρούσα πρόταση συμβάλλει θετικά στην προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων, όπως το δικαίωμα σε δίκαιη δίκη και η ελευθερία της έκφρασης.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς και η προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων αποτελούν συμπληρωματικούς και όχι αντικρουόμενους στόχους. Ο καθορισμός, η υλοποίηση και η εφαρμογή της ποινικοποίησης πρέπει να πραγματοποιηθούν με πλήρη σεβασμό των υποχρεώσεων όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα. Κάθε περιορισμός στην άσκηση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ελευθεριών υπόκειται στους όρους που προβλέπονται στο άρθρο 52 παράγραφος 1 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων, δηλαδή υπόκειται στην αρχή της αναλογικότητας σε σχέση με τον θεμιτό σκοπό της πραγματικής επίτευξης στόχων γενικού συμφέροντος που αναγνωρίζονται από την Ένωση ή στην ανάγκη προστασίας των

δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων, προβλέπεται από τη νομοθεσία και σέβεται την ουσία των εν λόγω δικαιωμάτων και ελευθεριών.

Πολλά θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες που κατοχυρώνονται στον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων πρέπει να ληφθούν υπόψη από την άποψη αυτήν. Τα δικαιώματα που έχουν ιδιαίτερη σημασία σε σχέση με τα προτεινόμενα μέτρα περιλαμβάνουν, μεταξύ άλλων, το δικαίωμα στην ελευθερία και στην ασφάλεια, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελευθερία του επαγγέλματος και το δικαίωμα προς εργασία, την επιχειρηματική ελευθερία, το δικαίωμα ιδιοκτησίας, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, καθώς και την αρχή ότι ένα πρόσωπο δεν μπορεί να δικαστεί ή να τιμωρηθεί δύο φορές για το ίδιο αδίκημα («ne bis in idem»).

Όλα τα μέτρα που θεσπίζονται από την Ένωση και τα κράτη μέλη της σχετικά με την ποινικοποίηση της διαφθοράς, όπως προβλέπεται στην παρούσα οδηγία, καθώς και ο προσδιορισμός των ποινικών και μη ποινικών κυρώσεων σχετικά μ' αυτά, πρέπει να διέπονται από την αρχή της νομιμότητας και της αναλογικότητας των ποινικών αδικημάτων και ποινών, το τεκμήριο της αθωότητας και τα δικαιώματα υπεράσπισης, και θα πρέπει να αποκλείουν κάθε μορφή αυθαιρεσίας.

Η παρούσα πρόταση σέβεται την αρχή ότι τα ποινικά αδικήματα και οι ποινές πρέπει να προβλέπονται από τον νόμο και να είναι αναλογικά. Τα θεμελιώδη δικαιώματα εν γένει και η αρχή της αναλογικότητας τηρούνται μέσω του περιορισμού του πεδίου εφαρμογής των αδικημάτων σε ό,τι είναι απολύτως αναγκαίο ώστε να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική δίωξη των πράξεων που συνιστούν ιδιαίτερη απειλή για τη σταθερότητα και την ασφάλεια των κοινωνιών. Η πρόταση λαμβάνει επίσης υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, καθώς προβλέπει υποχρεώσεις που σχετίζονται με επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις.

Η οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες για το επίπεδο των κυρώσεων σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας (βλ. ειδικότερα το άρθρο 11 παράγραφος 1 και το άρθρο 13 παράγραφος 1 της οδηγίας), λαμβάνοντας υπόψη τη φύση του αδικήματος. Επιπλέον, οι διοικητικές κυρώσεις που επιβάλλονται πρέπει να λαμβάνονται υπόψη κατά την καταδίκη του προσώπου για ποινικό αδίκημα που ορίζεται στην οδηγία (αιτιολογική σκέψη 13). Η οδηγία τονίζει επίσης ότι, προκειμένου να διασφαλιστεί η αποτελεσματική και διαφανής διερεύνηση και δίωξη των αδικημάτων διαφθοράς, τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεσπίσουν διαδικασίες για την αναστολή ή την προσωρινή επανατοποθέτηση δημόσιου λειτουργού που κατηγορείται για αδίκημα το οποίο αναφέρεται στην παρούσα οδηγία. Στις περιπτώσεις αυτές, θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας και την ανάγκη σεβασμού του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής (αιτιολογική σκέψη 19).

Η χρήση ερευνητικών μέσων, την οποία επιδιώκει να διασφαλίσει η οδηγία, πρέπει να σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου (άρθρο 47) και το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα υπεράσπισης (άρθρο 48). Η χρήση των εργαλείων αυτών, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, θα πρέπει να είναι στοχευμένη και να λαμβάνει υπόψη την αρχή της αναλογικότητας, καθώς και τη φύση και τη σοβαρότητα των υπό διερεύνηση αδικημάτων και θα πρέπει να σέβεται το δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Επιπρόσθετα, κατά την εφαρμογή της οδηγίας, τα κράτη μέλη πρέπει να τηρούν τις υποχρεώσεις τους βάσει του δικαίου της Ένωσης όσον αφορά τα δικονομικά δικαιώματα των υπόπτων ή των κατηγορουμένων σε ποινικές διαδικασίες.

Τα δεδομένα που συλλέγονται από τα κράτη μέλη για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας είναι στατιστικά και δεν περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα· ως εκ τούτου, το

άρθρο 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων («προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα») δεν θίγεται από την υποχρέωση των κρατών μελών να συλλέγουν και να δημοσιοποιούν δεδομένα.

4. ΔΗΜΟΣΙΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ

Η παρούσα πρόταση δεν έχει άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις για την Ένωση.

5. ΛΟΙΠΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

- **Σχέδια εφαρμογής και ρυθμίσεις παρακολούθησης, αξιολόγησης και υποβολής εκθέσεων**

Η εφαρμογή της οδηγίας θα παρακολουθείται από την Επιτροπή βάσει των πληροφοριών που παρέχονται από τα κράτη μέλη σχετικά με τα μέτρα που έχουν ληφθεί ώστε να τεθούν σε ισχύ οι νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις που απαιτούνται για τη συμμόρφωση προς την οδηγία. Η Επιτροπή υποβάλλει, δύο έτη μετά τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία.

Τέσσερα έτη μετά τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, η Επιτροπή υποβάλλει έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί την προστιθέμενη αξία της παρούσας οδηγίας όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς, συμπεριλαμβανομένων των επιπτώσεων στα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες. Με βάση την αξιολόγηση αυτήν, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση, εάν είναι αναγκαίο, σχετικά με τη συνέχεια που ενδείκνυται να δοθεί.

- **Επεξηγηματικά έγγραφα**

Δεν κρίνονται αναγκαία επεξηγηματικά έγγραφα σχετικά με τη μεταφορά.

- **Αναλυτική επεξήγηση των επιμέρους διατάξεων της πρότασης**

Άρθρο 1: Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής — Η διάταξη αυτή καθορίζει τον σκοπό και το πεδίο εφαρμογής του σχεδίου οδηγίας και, ειδικότερα, θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της διαφθοράς, καθώς και μέτρα για τη βελτίωση της πρόληψης και της καταπολέμησης της διαφθοράς.

Άρθρο 2: Ορισμοί — Η διάταξη αυτή παρέχει ορισμούς για την «περιουσία» (σε σχέση με τα αδικήματα διαφθοράς στα άρθρα 7-13) σύμφωνα με το δίκαιο της ΕΕ[40] και για τα «νομικά πρόσωπα» (σε σχέση με την υποχρέωση θέσπισης ευθύνης των νομικών προσώπων στο άρθρο 16). Η έννοια του «δημόσιου λειτουργού» βασίζεται στους ορισμούς που προβλέπονται στη σύμβαση του 1997 και στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1371, ενώ διευκρινίζει ότι καλύπτει επίσης πρόσωπα που εργάζονται σε τρίτες χώρες, διεθνείς οργανισμούς,

[40] Άρθρο 2 παράγραφος 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2018/1673, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22)· και άρθρο 3 παράγραφος 3 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 85).

συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και εθνικά και διεθνή δικαστήρια. Η παρούσα οδηγία χρησιμοποιεί έναν ενιαίο ορισμό του «δημόσιου λειτουργού», ο οποίος εφαρμόζεται σε όλα τα αδικήματα διαφθοράς που ορίζονται σ αυτήν. Η έννοια του «υψηλόβαθμου αξιωματούχου» ορίζεται σε σχέση με τις επιβαρυντικές περιστάσεις (άρθρα 18 και 28), τα προληπτικά μέτρα (άρθρο 23) και τη συλλογή δεδομένων (άρθρο 25).

Άρθρο 3: Πρόληψη της διαφθοράς — Η διάταξη αυτή έχει ως στόχο να υπογραμμίσει την ανάγκη αντιμετώπισης της καταπολέμησης της διαφθοράς από προληπτική σκοπιά. Αποσκοπεί στη διερεύνηση δραστηριοτήτων για την ευαισθητοποίηση σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς, μέσω εκπαιδευτικών και ερευνητικών προγραμμάτων, με τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών και μη κυβερνητικών οργανώσεων. Για την ορθή θέσπιση ενός τέτοιου συστήματος πρόληψης, απαιτείται κατάλληλη διαδικασία εκτίμησης κινδύνου, προκειμένου να εντοπιστούν και να αντιμετωπιστούν τα κενά και οι τομείς που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο διαφθοράς. Όπως αναφέρεται στην ανακοίνωση που συνοδεύει την παρούσα πρόταση, η Επιτροπή, με τη βοήθεια του δικτύου της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς και σε στενή διαβούλευση με τα κράτη μέλη, θα χαρτογραφήσει κοινούς τομείς υψηλού κινδύνου έως το 2024. Τα αποτελέσματα θα τροφοδοτήσουν την εθνική εκτίμηση των κινδύνων από τα κράτη μέλη, η οποία απαιτείται από την παρούσα πρόταση.

Άρθρο 4: Εξειδικευμένοι φορείς — Η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να δημιουργήσουν ή να διατηρούν, στην εθνική έννομη τάξη τους, φορείς που ειδικεύονται στην πρόληψη και στην καταστολή της διαφθοράς. Οι φορείς αυτοί πρέπει να είναι ανεξάρτητοι, να διαθέτουν επαρκείς ανθρώπινους, οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους, καθώς και τις αναγκαίες εξουσίες για την άσκηση των καθηκόντων τους. Πρέπει να είναι γνωστοί στο κοινό και να ασκούν τα καθήκοντά τους με διαφάνεια, ακεραιότητα και λογοδοσία.

Άρθρο 5: Πόροι — Η διάταξη αυτή έχει ως στόχο να διασφαλίσει ότι οι αρχές των κρατών μελών που είναι αρμόδιες για τον εντοπισμό, τη διερεύνηση, τη δίωξη ή την εκδίκαση των αδικημάτων βάσει της οδηγίας διαθέτουν συνεχώς τους κατάλληλους ανθρώπινους, οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους που είναι αναγκαίοι για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους.

Άρθρο 6: Κατάρτιση — Η διάταξη αυτή υποχρεώνει τα κράτη μέλη να παρέχουν εξειδικευμένη κατάρτιση για την καταπολέμηση της διαφθοράς στις αρμόδιες αρχές και στο προσωπικό τους και να διασφαλίζουν ότι υπάρχουν επαρκείς πόροι για τον σκοπό αυτόν. Περιλαμβάνει επίσης υποχρεώσεις που αφορούν τη σχετική κατάρτιση των δημόσιων λειτουργών.

Άρθρα 7 και 8: Δωροδοκία — Οι διατάξεις αυτές ορίζουν τη δωροδοκία στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα και προβλέπουν ότι η συμπεριφορά αυτή τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται εκ προθέσεως. Ο ορισμός των ποινικών αδικημάτων καλύπτει τόσο την ενεργητική όσο και την παθητική δωροδοκία.

Άρθρο 9: Υπεξαίρεση — Η εν λόγω διάταξη ορίζει την υπεξαίρεση στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα και προβλέπει ότι η συμπεριφορά αυτή τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται εκ προθέσεως.

Άρθρο 10: Αθέμιτη χρήση επιρροής — Η διάταξη αυτή ορίζει την αθέμιτη χρήση επιρροής και προβλέπει ότι η εν λόγω συμπεριφορά τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται εκ

προθέσεως. Η διάταξη διευκρινίζει επίσης ότι η αθέμιτη χρήση επιρροής τιμωρείται ανεξάρτητα από το αν η επιρροή ασκείται ή αν η υποτιθέμενη άσκησή της παράγει αποτελέσματα.

Άρθρο 11: Κατάχρηση εξουσίας — Η διάταξη αυτή ορίζει την κατάχρηση εξουσίας στον δημόσιο και στον ιδιωτικό τομέα και προβλέπει ότι η πράξη ή η παράλειψη πρέπει να τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα όταν διαπράττεται εκ προθέσεως.

Άρθρο 12: παρακώλυση της δικαιοσύνης — Η διάταξη αυτή ορίζει την παρακώλυση της δικαιοσύνης και προβλέπει ότι η συμπεριφορά αυτή τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα, όταν διαπράττεται εκ προθέσεως και στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά αδίκημα όπως ορίζεται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 13: Πλουτισμός από αδικήματα διαφθοράς — Η οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου[41] θεσπίζει βασικούς κανόνες για την ποινικοποίηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και ορίζει ότι η διαφθορά θα πρέπει να θεωρείται κύριο αδίκημα στον τομέα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες. Ωστόσο, η εν λόγω οδηγία δεν υποχρεώνει τα κράτη μέλη να ποινικοποιούν την απόκτηση, την κατοχή ή τη χρήση περιουσίας που αποτελεί προϊόν διαφθοράς, εάν ένα πρόσωπο έχει αναμιχθεί στο αδίκημα από το οποίο προήλθε η περιουσία (πρόκειται για τη λεγόμενη «αυτονομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες»). Η παρούσα πρόταση για οδηγία εισάγει μια τέτοια στοχευμένη απαίτηση, με την οποία δημιουργείται το αδίκημα του «πλουτισμού από διαφθορά». Για το αδίκημα αυτό, οι εισαγγελικές αρχές θα πρέπει απλώς να αποδείξουν τη σχέση μεταξύ της περιουσίας και της συμμετοχής σε διαφθορά, όπως ακριβώς θα έπρεπε να αποδείξουν τη διαφθορά ως κύριο αδίκημα για τον σκοπό της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 14: Ηθική αυτουργία, συνέργεια και απόπειρα — Αυτή η διάταξη εφαρμόζεται στα προαναφερόμενα ποινικά αδικήματα και απαιτεί από τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν επίσης μορφές συνέργειας, ηθικής αυτουργίας και απόπειρας τέλεσης των περισσοτέρων εκ των αναφερόμενων αδικημάτων.

Η συνέργεια σε αδίκημα διαφθοράς μπορεί να περιλαμβάνει ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων που κυμαίνονται από τη διευκόλυνση της τέλεσής του ή την παροχή συμβουλών έως την παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών για την τέλεση των εν λόγω πράξεων. Επιπλέον, προκειμένου να διασφαλιστεί το αποτρεπτικό αποτέλεσμα, είναι απαραίτητο να ποινικοποιηθεί η ηθική αυτουργία, μέσω της θέσπισης του αξιόποινου της υποκίνησης τρίτων στη διάπραξη των αδικημάτων που ορίζονται στην προτεινόμενη οδηγία. Δεδομένου ότι ο ορισμός ορισμένων αδικημάτων διαφθοράς, όπως η δωροδοκία, περιλαμβάνει πράξεις που μπορούν να χαρακτηριστούν προπαρασκευαστικές και δεν απαιτούν ο δράστης να αποκτήσει πραγματικό όφελος, η παρούσα οδηγία δεν απαιτεί από τα κράτη μέλη να ποινικοποιήσουν την απόπειρα διάπραξής τους.

Άρθρο 15: Κυρώσεις και μέτρα για φυσικά πρόσωπα — Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται σε όλα τα αδικήματα και απαιτεί από τα κράτη μέλη να εφαρμόζουν αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.

[41] Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22).

Επιπλέον, η διάταξη θεσπίζει το ελάχιστο επίπεδο της μέγιστης ποινής. Η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ θέτει ήδη ένα ελάχιστο κατώτατο όριο για τη μέγιστη ποινή ενός έως τριών ετών για δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα. Η σύμβαση του 1997 για την καταπολέμηση της δωροδοκίας απαιτεί για τη δωροδοκία δημόσιων λειτουργών, τουλάχιστον σε σοβαρές περιπτώσεις, ποινές, συμπεριλαμβανομένης της ποινής στέρησης της προσωπικής ελευθερίας, η οποία μπορεί να οδηγήσει σε έκδοση.

Η παρούσα πρόταση ορίζει την ελάχιστη μέγιστη ποινή μεταξύ τεσσάρων και έξι ετών, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος, η οποία αποτελεί αύξηση σε σύγκριση με τις προαναφερθείσες κυρώσεις σε επίπεδο ΕΕ για τη δωροδοκία. Όπως εξηγείται ανωτέρω, η Επιτροπή ανέλυσε τη νομοθεσία των κρατών μελών κατά την προετοιμασία της εν λόγω νομοθεσίας.

Η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ προβλέπει ήδη τη δυνατότητα να απαγορευθεί προσωρινά σε πρόσωπο που έχει καταδικαστεί για δωροδοκία να ασκεί την επιχειρηματική του δραστηριότητα. Η παρούσα οδηγία ορίζει ορισμένες πρόσθετες κυρώσεις τις οποίες οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να είναι σε θέση να επιβάλλουν σε πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για αδίκημα διαφθοράς.

Άρθρο 16: Ευθύνη νομικών προσώπων — Αυτή η διάταξη εφαρμόζεται για όλα τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία, και απαιτεί από τα κράτη μέλη να διασφαλίζουν την ευθύνη των νομικών προσώπων, αποκλείοντας παράλληλα τη δυνατότητα αυτή η ευθύνη να είναι διαζευκτική προς την ευθύνη φυσικών προσώπων. Η διάταξη είναι σύμφωνη με το άρθρο 10 της σύμβασης της Βαρσοβίας.

Η διάταξη αυτή ακολουθεί τυποποιημένη διατύπωση που απαντά σε άλλες νομικές πράξεις της ΕΕ, σύμφωνα με την οποία τα κράτη μέλη υποχρεούνται να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, όταν αυτά τελούνται προς όφελός τους από οποιοδήποτε πρόσωπο το οποίο κατέχει διευθυντική θέση εντός του νομικού προσώπου ή από άλλα πρόσωπα που τελούν υπό τον έλεγχο ή την εποπτεία τους. Δεν είναι απαραίτητο αυτή η ευθύνη να είναι αποκλειστικά ποινική.

Άρθρο 17: Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων — Η διάταξη αυτή εφαρμόζεται σε κυρώσεις κατά νομικών προσώπων. Θεσπίζει κατάλογο κυρώσεων και μέτρων, τα οποία δεν έχουν κατ' ανάγκη ποινικό χαρακτήρα, όπως ο προσωρινός ή μόνιμος αποκλεισμός από τις δημόσιες συμβάσεις.

Άρθρο 18: Επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις — Η εν λόγω διάταξη παρέχει καταρχάς κατάλογο περιστάσεων που πρέπει να θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις, ώστε να μπορεί το δικαστικό σώμα να λαμβάνει υπόψη την ευρύτερη κοινωνική ζημία που προκαλείται, για παράδειγμα, από οργανωμένες ομάδες ή πρόσωπα που κατέχουν θέσεις δημόσιας ευθύνης. Παρέχει επίσης κατάλογο περιστάσεων που πρέπει να θεωρούνται ελαφρυντικές περιστάσεις, που καλύπτει, για παράδειγμα, περιπτώσεις στις οποίες οι δράστες παρέχουν πληροφορίες ή συνεργάζονται με τις αρχές.

Άρθρο 19: Ασυλία ή προνόμια όσον αφορά τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων διαφθοράς — Πρόκειται για διάταξη που εφαρμόζεται σε όλα τα αδικήματα που αναφέρονται ανωτέρω, η οποία απαιτεί από τα κράτη μέλη να λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίζουν ότι η ασυλία ή τα προνόμια από την έρευνα και τη δίωξη που χορηγούνται βάσει του εθνικού δικαίου για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία μπορούν να αρθούν μέσω αποτελεσματικής και διαφανούς διαδικασίας που έχει προκαθοριστεί διά νόμου και ολοκληρώνεται σε εύλογο χρονικό διάστημα.

Άρθρο 20: Δικαιοδοσία — Η παρούσα διάταξη εφαρμόζεται σε όλα τα ποινικά αδικήματα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία και απαιτεί την ύπαρξη κανόνων διεθνούς δικαιοδοσίας ώστε να μπορούν οι δικαστικές αρχές να κινούν έρευνες, να ασκούν διώξεις και να προσάγουν ενώπιον της δικαιοσύνης τους δράστες των ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 21: Προθεσμίες παραγραφής ποινικών αδικημάτων — Το άρθρο αυτό θεσπίζει διατάξεις σχετικά με τις προθεσμίες παραγραφής ώστε να μπορούν οι αρμόδιες αρχές να διερευνούν, να διώκουν και να εκδικάζουν τα ποινικά αδικήματα που καλύπτει η παρούσα πρόταση, καθώς και να εκτελούν τις σχετικές κυρώσεις, για επαρκές χρονικό διάστημα. Η παρούσα πρόταση καθορίζει την ελάχιστη διάρκεια των προθεσμιών παραγραφής μεταξύ οκτώ και δεκαπέντε ετών, ανάλογα με τη σοβαρότητα του αδικήματος.

Άρθρο 22: Προστασία των προσώπων που αναφέρουν αδικήματα ή βοηθούν στην έρευνα — Η οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 θεσπίζει κανόνες και διαδικασίες για την προστασία των προσώπων που αναφέρουν πληροφορίες που απέκτησαν σε εργασιακό πλαίσιο σχετικά με παραβιάσεις του δικαίου της ΕΕ σε βασικούς τομείς πολιτικής. Τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβάσεις μπορούν να παρέχουν πολύτιμες πληροφορίες στις αρμόδιες αρχές, παρέχοντάς τους τη δυνατότητα να προλαμβάνουν, να εντοπίζουν και να διώκουν αποτελεσματικά τη διαφθορά. Όταν τα πρόσωπα που αναφέρουν παραβάσεις καταγγέλλουν ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, η διάταξη αυτή απαιτεί την εφαρμογή της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937. Το άρθρο αυτό προβλέπει επίσης ότι οι αρμόδιες εθνικές αρχές διασφαλίζουν ότι παρέχεται στα πρόσωπα που συνδράμουν στις έρευνες η απαραίτητη προστασία, υποστήριξη και συνδρομή στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας

Άρθρο 23: Ερευνητικά μέσα — Η διάταξη αυτή έχει σκοπό να διασφαλίσει ότι τα ερευνητικά μέσα που προβλέπονται στο εθνικό δίκαιο για υποθέσεις οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν σε υποθέσεις νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες.

Άρθρο 24: Συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών, της Επιτροπής, της Ευρωπόλ, της Eurojust, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας — Η διάταξη αυτή προβλέπει τη συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών, της Ευρωπόλ, της Eurojust, της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας και της Επιτροπής στο πλαίσιο καταπολέμησης της διαφθοράς. Αυτό περιλαμβάνει την παροχή τεχνικής και επιχειρησιακής συνδρομής από την Ευρωπόλ, την Eurojust, την OLAF, την Ευρωπαϊκή Εισαγγελία και την Επιτροπή.

Άρθρο 25: Στήριξη της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές τους — Η διάταξη αυτή καθορίζει τους τρόπους με τους οποίους η Επιτροπή θα στηρίζει τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές στη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις που υπέχουν δυνάμει της παρούσας οδηγίας. Όπως ανακοινώθηκε στη συνοδευτική ανακοίνωση, η Επιτροπή θα δημιουργήσει ένα δίκτυο της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς, το οποίο θα εξορθολογίσει και θα στηρίξει τα υφιστάμενα δίκτυα και θα μεγιστοποιήσει την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ εθνικών αρχών και οργανισμών, της κοινωνίας των πολιτών και ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων.

Άρθρο 26: Συλλογή δεδομένων και στατιστικές — Η διάταξη αυτή απαιτεί από τα κράτη μέλη να συλλέγουν στατιστικά στοιχεία για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας των συστημάτων τους στον τομέα καταπολέμησης της διαφθοράς. Η διάταξη απαριθμεί, κατά τρόπο μη εξαντλητικό, τα στατιστικά στοιχεία που θα πρέπει να συλλέγονται από τα κράτη μέλη και τα υποχρεώνει να δημοσιεύουν τα εν λόγω στοιχεία ετησίως.

Άρθρο 27: Αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου και της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης — Η διάταξη αυτή αντικαθιστά τις ισχύουσες διατάξεις στον τομέα της ποινικοποίησης της δωροδοκίας σε σχέση με τα κράτη μέλη που συμμετέχουν στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 28: Τροποποιήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 — Η διάταξη αυτή τροποποιεί την οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης. Ως εκ τούτου, τα πρότυπα που ορίζονται στην οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 για την καταπολέμηση της διαφθοράς εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης, ιδίως όσον αφορά τις κυρώσεις έναντι φυσικών και νομικών προσώπων, τις επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις και τις προθεσμίες παραγραφής, ευθυγραμμίζονται με τα πρότυπα που ορίζονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 29: Μεταφορά — Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση σχετικά με τη μεταφορά της εν λόγω οδηγίας 24 μήνες μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς, δηλαδή 18 μήνες μετά την έκδοση της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 30: Αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων — Η εν λόγω διάταξη ορίζει ότι, αρχής γενομένης 12 μήνες μετά τη λήξη της προθεσμίας για την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα κράτη μέλη υποβάλλουν ανά διετία έκθεση σχετικά με τον τρόπο εφαρμογής των άρθρων 3 έως 6 και ότι η Επιτροπή θα εκδώσει επίσης έκθεση αξιολόγησης.

2023/0135 (COD)

Πρόταση

ΟΔΗΓΙΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

για την καταπολέμηση της διαφθοράς, την αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου και της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 82 παράγραφος 1 στοιχείο δ) και το άρθρο 83 παράγραφοι 1 και 2,

Έχοντας υπόψη την πρόταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Κατόπιν διαβίβασης του σχεδίου νομοθετικής πράξης στα εθνικά κοινοβούλια,

Αποφασίζοντας σύμφωνα με τη συνήθη νομοθετική διαδικασία,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Η διαφθορά εξακολουθεί να αποτελεί σημαντικό πρόβλημα σε επίπεδο Ένωσης, το οποίο απειλεί τη σταθερότητα και την ασφάλεια των κοινωνιών, μεταξύ άλλων μέσω της διευκόλυνσης του οργανωμένου και άλλου σοβαρού εγκλήματος. Η διαφθορά υπονομεύει τους δημοκρατικούς θεσμούς και τις οικουμενικές αξίες στις οποίες βασίζεται η Ένωση, ιδίως το κράτος δικαίου, τη δημοκρατία, την ισότητα και την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Θέτει σε κίνδυνο την ανάπτυξη, την ευημερία, τη βιωσιμότητα και τη συμπεριληπτικότητα των οικονομιών μας. Για την αποτελεσματική πρόληψη και καταπολέμηση της διαφθοράς, απαιτείται μια ολοκληρωμένη και διεπιστημονική προσέγγιση. Σκοπός της παρούσας οδηγίας είναι η καταπολέμηση της διαφθοράς μέσω του ποινικού δικαίου, ώστε να καταστεί δυνατή η καλύτερη διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών.

(2) Η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου[42] προβλέπει υποχρεώσεις σχετικά με την ποινικοποίηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα. Η σύμβαση περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης που καταρτίστηκε δυνάμει του άρθρου Κ.3 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση[43] αφορά ορισμένες ενέργειες δωροδοκίας στις οποίες ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ωστόσο, οι εν λόγω νομοθετικές πράξεις δεν είναι επαρκώς ολοκληρωμένες και η τρέχουσα ποινικοποίηση της διαφθοράς ποικίλλει μεταξύ των

[42] Απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 22ας Ιουλίου 2003, για την καταπολέμηση της δωροδοκίας στον ιδιωτικό τομέα (ΕΕ L 192 της 31.7.2003, σ. 54).

[43] Σύμβαση περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καταρτιζόμενη δυνάμει του άρθρου Κ.3 παράγραφος 2 στοιχείο γ) της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ C 195 της 25.6.1997, σ. 1).

κρατών μελών, κάτι που εμποδίζει τη συνεκτική και αποτελεσματική αντίδραση σε ολόκληρη την Ένωση. Έχουν επίσης προκύψει κενά όσον αφορά την επιβολή καθώς και εμπόδια στη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων αρχών διαφόρων κρατών μελών. Η παρούσα οδηγία επιδιώκει να τροποποιήσει και να επεκτείνει τις διατάξεις των εν λόγω νομοθετικών πράξεων. Δεδομένου ότι οι τροποποιήσεις που πρέπει να επέλθουν είναι ουσιαστικές ως προς τον αριθμό και τη φύση τους, οι εν λόγω νομοθετικές πράξεις θα πρέπει, για λόγους σαφήνειας, να αντικατασταθούν στο σύνολό τους όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία.

(3) Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο θα πρέπει να επικαιροποιηθεί και να ενισχυθεί ώστε να διευκολυνθεί η αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς σε ολόκληρη την Ένωση. Η παρούσα οδηγία αποσκοπεί στην ποινικοποίηση των αδικημάτων διαφθοράς όταν διαπράττονται με πρόθεση. Η πρόθεση και η σχετική γνώση μπορούν να συνάγονται από αντικειμενικά και πραγματικά περιστατικά. Δεδομένου ότι η παρούσα οδηγία προβλέπει ελάχιστους κανόνες, τα κράτη μέλη εξακολουθούν να είναι ελεύθερα να θεσπίζουν ή να διατηρούν αυστηρότερους κανόνες ποινικού δικαίου για τα αδικήματα διαφθοράς.

(4) Η διαφθορά αποτελεί διεθνικό φαινόμενο που επηρεάζει όλες τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Τα μέτρα που θεσπίζονται σε εθνικό ή ενωσιακό επίπεδο θα πρέπει να αναγνωρίζουν αυτήν τη διεθνή διάσταση. Η δράση της Ένωσης θα πρέπει συνεπώς να λαμβάνει υπόψη το έργο της ομάδας κρατών του Συμβουλίου της Ευρώπης κατά της διαφθοράς (GRECO), του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) και του Γραφείου των Ηνωμένων Εθνών για τον Έλεγχο των Ναρκωτικών και την Πρόληψη του Εγκλήματος (UNODC).

(5) Για την εξάλειψη της διαφθοράς απαιτούνται τόσο προληπτικοί όσο και κατασταλτικοί μηχανισμοί. Τα κράτη μέλη ενθαρρύνονται να λάβουν ευρύ φάσμα προληπτικών, νομοθετικών και συνεργατικών μέτρων στο πλαίσιο της καταπολέμησης της διαφθοράς. Παρότι η διαφθορά αποτελεί πρωτίστως έγκλημα και συγκεκριμένες πράξεις διαφθοράς ορίζονται στο εθνικό και διεθνές δίκαιο, η μη επίδειξη ακεραιότητας, οι μη γνωστοποιούμενες συγκρούσεις συμφερόντων ή οι σοβαρές παραβιάσεις των κανόνων δεοντολογίας μπορούν να καταστούν πράξεις διαφθοράς εάν δεν αντιμετωπιστούν. Η πρόληψη της διαφθοράς μετριάζει την ανάγκη για ποινική καταστολή και έχει ευρύτερα οφέλη ως προς την προαγωγή της εμπιστοσύνης του κοινού και στη διαχείριση της συμπεριφοράς των δημόσιων λειτουργών. Οι αποτελεσματικές προσεγγίσεις ως προς την καταπολέμηση της διαφθοράς βασίζονται συχνά σε μέτρα για την ενίσχυση της διαφάνειας, της δεοντολογίας και της ακεραιότητας, καθώς και σε κανονιστικές ρυθμίσεις σε τομείς όπως η σύγκρουση συμφερόντων, η άσκηση πίεσης ή επιρροής από ομάδες συμφερόντων και η μεταπήδηση από και προς τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα. Οι δημόσιοι φορείς θα πρέπει να επιδιώκουν τα υψηλότερα δυνατά πρότυπα ακεραιότητας, διαφάνειας και ανεξαρτησίας ως σημαντικό μέρος της αντιμετώπισης της διαφθοράς σε ευρύτερο επίπεδο.

(6) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διαθέτουν φορείς ή μονάδες που ειδικεύονται στην καταστολή και στην πρόληψη της διαφθοράς. Τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν να αναθέσουν σε έναν φορέα συνδυασμό προληπτικών καθηκόντων και καθηκόντων επιβολής του νόμου. Για να διασφαλιστεί η αποτελεσματική λειτουργία των εν λόγω φορέων, θα πρέπει να πληρούν ορισμένες προϋποθέσεις, μεταξύ των οποίων να διαθέτουν την ανεξαρτησία, τους πόρους και τις εξουσίες που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ορθής άσκησης των καθηκόντων τους.

(7) Η ΕΕ είναι συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς (UNCAC), η οποία αποτελεί την πιο ολοκληρωμένη διεθνή νομική πράξη για την καταπολέμηση της διαφθοράς, καθώς συνδυάζει μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Απαιτεί από τα συμβαλλόμενα μέρη της σύμβασης να λάβουν νομοθετικά και άλλα μέτρα για τη θέσπιση ποινικών αδικημάτων για δωροδοκία, υπεξαίρεση και νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες και να εξετάσουν το ενδεχόμενο λήψης νομοθετικών ή άλλων μέτρων για την ποινικοποίηση άλλων πράξεων (όπως κατάχρηση εξουσίας, αθέμιτη χρήση επιρροής και παράνομος πλουτισμός). Σύμφωνα με τις δεσμεύσεις που περιέχονται στην πολιτική διακήρυξη που εγκρίθηκε κατά την ειδική σύνοδο της Γενικής Συνέλευσης των Ηνωμένων Εθνών κατά της διαφθοράς το 2021, η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να υπερβεί τις ελάχιστες απαιτήσεις της UNCAC και να θεσπίσει πρόσθετα μέτρα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η παρούσα οδηγία βασίζεται στις παρατηρήσεις και στις βέλτιστες πρακτικές που απορρέουν από τον μηχανισμό για την επανεξέταση της εφαρμογής της UNCAC.

(8) Λαμβανομένης υπόψη της εξέλιξης των απειλών διαφθοράς και των νομικών υποχρεώσεων της Ένωσης και των κρατών μελών βάσει του διεθνούς δικαίου, καθώς και της εξέλιξης των εθνικών νομικών πλαισίων, ο ορισμός της διαφθοράς θα πρέπει να προσεγγιστεί περαιτέρω σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να καλύπτει πληρέστερα τις συμπεριφορές διαφθοράς.

(9) Για να αποφευχθεί η ατιμωρησία για αδικήματα διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, το πεδίο εφαρμογής πρέπει να είναι σαφώς καθορισμένο. Καταρχάς, η έννοια του δημόσιου λειτουργού θα πρέπει να καλύπτει και τα πρόσωπα που εργάζονται σε διεθνείς οργανισμούς, συμπεριλαμβανομένων των θεσμικών και λοιπών οργάνων και οργανισμών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των διεθνών δικαστηρίων. Αυτό θα πρέπει, μεταξύ άλλων, να περιλαμβάνει τα πρόσωπα που ενεργούν ως μέλη συλλογικών οργάνων που είναι υπεύθυνα για τη λήψη απόφασης σχετικά με την ενοχή κατηγορουμένου στο πλαίσιο δίκης, καθώς και τα πρόσωπα τα οποία, δυνάμει συμφωνίας διαιτησίας, καλούνται να εκδώσουν νομικά δεσμευτική απόφαση σε διαφορές που υποβάλλονται από τα μέρη της συμφωνίας διαιτησίας. Δεύτερον, πολλές οντότητες ή πρόσωπα ασκούν σήμερα δημόσια καθήκοντα χωρίς να κατέχουν επίσημο αξίωμα. Ως εκ τούτου, η έννοια του δημόσιου λειτουργού ορίζεται κατά τρόπον ώστε να καλύπτει όλους τους σχετικούς υπαλλήλους, είτε διορίζονται είτε εκλέγονται ή απασχολούνται βάσει σύμβασης, κατέχοντας επίσημο διοικητικό ή δικαστικό αξίωμα, καθώς και όλα τα πρόσωπα που παρέχουν υπηρεσία, τα οποία είναι επιφορτισμένα με δημόσια εξουσία ή υπόκεινται στον έλεγχο ή στην εποπτεία των δημόσιων αρχών σε σχέση με την εκτέλεση μιας τέτοιας υπηρεσίας, ακόμα και αν δεν κατέχουν επίσημο αξίωμα. Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ο ορισμός θα πρέπει να καλύπτει τα πρόσωπα που εργάζονται σε κρατικές και ελεγχόμενες από το κράτος επιχειρήσεις, καθώς και σε ιδρύματα διαχείρισης περιουσιακών στοιχείων και ιδιωτικές εταιρείες που εκτελούν λειτουργίες δημόσιων υπηρεσιών, καθώς και τα νομικά πρόσωπα που έχουν συσταθεί ή διατηρούνται από αυτά. Κάθε πρόσωπο που κατέχει νομοθετικό αξίωμα θα πρέπει να αντιμετωπίζεται ως δημόσιος λειτουργός για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.

(10) Είναι αναγκαίο να ενισχυθεί το νομικό πλαίσιο για την καταπολέμηση της δωροδοκίας και να παρασχεθούν στις αρχές επιβολής του νόμου και στις εισαγγελικές αρχές τα απαραίτητα εργαλεία. Όσον αφορά τη δωροδοκία δημόσιων λειτουργών, υπάρχουν δύο όψεις που πρέπει να διακρίνονται. Ενεργητική δωροδοκία υφίσταται όταν ένα πρόσωπο υπόσχεται, προσφέρει ή παρέχει οποιοδήποτε όφελος για την άσκηση

επιρροής σε δημόσιο λειτουργό. Παθητική δωροδοκία υφίσταται όταν ο δημόσιος λειτουργός ζητεί ή λαμβάνει τέτοια οφέλη προκειμένου να προβεί σε συγκεκριμένη πράξη ή παράλειψη. Η παρούσα οδηγία θα πρέπει επίσης να θεσπίσει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τη δωροδοκία και άλλες μορφές διαφθοράς στον ιδιωτικό τομέα, όπου στα άμεσα θύματα περιλαμβάνονται εταιρείες που υφίστανται αθέμιτες συνέπειες και όπου ο ελεύθερος ανταγωνισμός περιορίζεται από κάθε δωροδοκία που προσφέρεται ή γίνεται δεκτή.

(11) Για να διασφαλιστεί ότι οι δημόσιοι λειτουργοί δεν χρησιμοποιούν σκοπίμως κεφάλαια για σκοπούς άλλους από εκείνους για τους οποίους αυτά προορίζονται, είναι αναγκαίο να θεσπιστούν κανόνες σχετικά με το αδίκημα της υπεξαίρεσης από δημόσιους λειτουργούς περιουσίας της οποίας η διαχείριση τούς έχει ανατεθεί. Για να υιοθετηθεί μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την καταπολέμηση της διαφθοράς, η παρούσα οδηγία θα πρέπει επίσης να καλύπτει την υπεξαίρεση στον ιδιωτικό τομέα. Προκειμένου η υπεξαίρεση να έχει ποινικό χαρακτήρα, θα πρέπει να οδηγεί σε όφελος για τον δημόσιο λειτουργό ή τρίτο.

(12) Η αθέμιτη χρήση επιρροής, η οποία προκύπτει από τη διεφθαρμένη συμπεριφορά των προσώπων που βρίσκονται ή ισχυρίζονται ότι βρίσκονται κοντά στην εξουσία και προσπαθούν να ανταλλάξουν υποσχέσεις άσκησης επιρροής στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων έναντι αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων, θα πρέπει επίσης να οριστεί ως ποινικό αδίκημα. Τα συστατικά στοιχεία του ποινικού αδικήματος θα πρέπει να συνίστανται στην παροχή ή υπόσχεση παροχής, από τον ηθικό αυτουργό προς το πρόσωπο που προβαίνει σε αθέμιτη άσκηση επιρροής, αθέμιτου οφέλους για την άσκηση παράνομης επιρροής σε αποτέλεσμα ή διαδικασία που αποτελεί αντικείμενο λήψης αποφάσεων. Όταν διαπράττεται εκ προθέσεως, η συμπεριφορά αυτή θα πρέπει να θεωρείται ποινικό αδίκημα ανεξάρτητα από το αν η επιρροή ασκήθηκε και αν η εικαζόμενη επιρροή οδηγεί ή όχι στο επιδιωκόμενο αποτέλεσμα. Το αδίκημα αυτό δεν θα πρέπει να καλύπτει τη νόμιμη άσκηση αναγνωρισμένων μορφών εκπροσώπησης συμφερόντων που μπορεί να επιδιώκουν να επηρεάσουν νόμιμα τη λήψη δημόσιων αποφάσεων, αλλά δεν συνεπάγονται ανταλλαγή αδικαιολόγητων πλεονεκτημάτων. Τέτοιες μορφές εκπροσώπησης συμφερόντων, όπως για παράδειγμα η προώθηση, πραγματοποιούνται συχνά σε ρυθμιζόμενο περιβάλλον ακριβώς για να αποφευχθεί το ενδεχόμενο η έλλειψη διαφάνειας να καταστήσει δυνατή τη χρήση τους ως πύλης προς τη διαφθορά. Η θέσπιση λειτουργικών πρόσθετων κανόνων για τη γνωστοποίηση συγκρούσεων συμφερόντων, τη μεταπήδηση από και προς τον δημόσιο στον ιδιωτικό τομέα ή τη χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων μπορεί επίσης να συμβάλει στην αποφυγή γκρίζων περιοχών και στην πρόληψη της αθέμιτης επιρροής.

(13) Επιπλέον, είναι αναγκαίο να οριστεί το αδίκημα της κατάχρησης εξουσίας στον δημόσιο τομέα ως μη εκτέλεση πράξης δημόσιου λειτουργού, κατά παράβαση της νομοθεσίας, για την απόκτηση αθέμιτου οφέλους. Για να καταπολεμηθεί πλήρως η διαφθορά, η παρούσα οδηγία θα πρέπει επίσης να καλύπτει την κατάχρηση εξουσίας στον ιδιωτικό τομέα.

(14) Η παρακώλυση της δικαιοσύνης αποτελεί ποινικό αδίκημα που διαπράττεται προς στήριξη της διαφθοράς. Ως εκ τούτου, είναι αναγκαίο να θεσπιστεί ποινικό αδίκημα για την παρακώλυση της δικαιοσύνης, που να συμπεριλαμβάνει άσκηση σωματικής βίας, απειλών ή εκφοβισμού, ή παρακίνηση σε ψευδή μαρτυρία ή σε προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων. Θα πρέπει επίσης να καλυφθούν οι ενέργειες παρακώλυσης της μαρτυρίας ή της προσκόμισης αποδεικτικών στοιχείων ή άσκησης επίσημων καθηκόντων από δικαστικούς λειτουργούς ή υπαλλήλους επιβολής του νόμου.

Σύμφωνα με τη UNCAC, η παρούσα οδηγία εφαρμόζεται μόνο στην παρακώλυση της δικαιοσύνης όσον αφορά διαδικασίες που σχετίζονται με αδίκημα διαφθοράς.

(15) Η διαφθορά τροφοδοτείται από κίνητρα για λήψη αθέμιτων οικονομικών και άλλων οφελών. Για να μειωθεί το κίνητρο των προσώπων και των εγκληματικών οργανώσεων να διαπράττουν νέες εγκληματικές πράξεις και να αποτρέπονται τα πρόσωπα από το να συναινούν στο να καθίστανται ψευδώς ιδιοκτήτες περιουσίας, θα πρέπει να ποινικοποιηθεί ο πλουτισμός από αδικήματα διαφθοράς. Αυτό θα πρέπει, με τη σειρά του, να περιπλέξει την απόκρυψη παρανόμως αποκτηθείσας περιουσίας και να μειώσει την εξάπλωση της διαφθοράς, καθώς και τη βλάβη που προκαλείται στην κοινωνία. Η διαφάνεια βοηθά τις αρμόδιες αρχές να εντοπίζουν πιθανό παράνομο πλουτισμό. Για παράδειγμα, σε έννομες τάξεις όπου οι δημόσιοι λειτουργοί υποχρεούνται να δηλώνουν τα περιουσιακά τους στοιχεία σε τακτά χρονικά διαστήματα, μεταξύ άλλων και κατά την ανάληψη και την ολοκλήρωση των καθηκόντων τους, οι αρχές μπορούν να αξιολογούν αν τα δηλούμενα περιουσιακά στοιχεία αντιστοιχούν στα δηλωθέντα εισοδήματα.

(16) Το ποινικό αδίκημα του πλουτισμού βασίζεται στους κανόνες για το ποινικό αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες που ορίζεται στην οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[44]. Σκοπός αυτού είναι η αντιμετώπιση των περιπτώσεων στις οποίες το δικαστικό σώμα θεωρεί ότι το αδίκημα ή τα αδικήματα διαφθοράς δεν μπορούν να αποδειχθούν. Όπως και το κύριο αδίκημα της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες, το βάρος της απόδειξης είναι διαφορετικής φύσης. Αυτό σημαίνει ότι σε ποινικές διαδικασίες που αφορούν το ποινικό αδίκημα του πλουτισμού, όταν εξετάζεται αν η περιουσία προέρχεται από οποιουδήποτε είδους εγκληματική συμμετοχή σε αδίκημα διαφθοράς και αν το πρόσωπο το γνώριζε, θα πρέπει να συνεκτιμώνται οι ειδικές περιστάσεις κάθε υπόθεσης, όπως το ότι η αξία της περιουσίας είναι δυσανάλογη σε σχέση με το νόμιμο εισόδημα του κατηγορουμένου και ότι η εγκληματική δραστηριότητα και η απόκτηση περιουσίας πραγματοποιήθηκαν μέσα στο ίδιο χρονικό διάστημα. Δεν θα πρέπει να απαιτείται η διαπίστωση της γνώσης όλων των πραγματικών στοιχείων ή όλων των περιστάσεων που σχετίζονται με την εγκληματική συμμετοχή, συμπεριλαμβανομένης της ταυτότητας του δράστη. Όταν ένα πρόσωπο καταδικάζεται για ποινικό αδίκημα, όπως ορίζεται στην παρούσα οδηγία, οι αρμόδιες αρχές μπορούν να ανακτήσουν την παρανόμως αποκτηθείσα περιουσία βάσει της οδηγίας 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση[45].

(17) Για την αποτροπή της διαφθοράς σε όλη την Ένωση, τα κράτη μέλη θα πρέπει να καθορίσουν ελάχιστα είδη και επίπεδα κυρώσεων για τις περιπτώσεις διάπραξης των ποινικών αδικημάτων που ορίζονται στην παρούσα οδηγία. Τα ανώτατα επίπεδα φυλάκισης και άλλων ποινών θα πρέπει να είναι αρκετά υψηλά ώστε να αποτρέπουν τους πιθανούς παραβάτες και να αντικατοπτρίζουν τον επιβλαβή χαρακτήρα της διαφθοράς και την προτεραιότητα που θα πρέπει να δίνουν οι αρμόδιες αρχές στην καταπολέμηση τέτοιων αδικημάτων. Ταυτόχρονα, τα επίπεδα αυτά θα πρέπει να είναι

[44] Οδηγία (ΕΕ) 2018/1673 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2018, σχετικά με την καταπολέμηση της νομιμοποίησης εσόδων από παράνομες δραστηριότητες μέσω του ποινικού δικαίου (ΕΕ L 284 της 12.11.2018, σ. 22).

[45] Οδηγία 2014/42/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 3ης Απριλίου 2014, σχετικά με τη δέσμευση και τη δήμευση οργάνων και προϊόντων εγκλήματος στην Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ L 127 της 29.4.2014, σ. 39).

αναλογικά προς τη σοβαρότητα κάθε αδικήματος διαφθοράς και να συνάδουν με τα επίπεδα ποινικών κυρώσεων που καθορίζονται στο ενωσιακό και στο εθνικό δίκαιο. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι κυρώσεις επιβάλλονται στον βαθμό που απαιτείται για την αποτροπή της διάπραξης των εν λόγω αδικημάτων. Όταν τα κράτη μέλη εξετάζουν το ενδεχόμενο επιβολής ποινών με αναστολή ή υπό όρους, πρόωρης απόλυσης, απόλυσης υπό όρο ή απονομής χάριτος σε πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, οι δικαστικές αρχές θα πρέπει να μπορούν να λάβουν υπόψη, μεταξύ άλλων παραγόντων, τη σοβαρότητα των σχετικών ποινικών αδικημάτων.

(18) Η παρούσα οδηγία δεν επηρεάζει την προσήκουσα και αποτελεσματική εφαρμογή πειθαρχικών μέτρων ή ποινών πέραν εκείνων που έχουν ποινικό χαρακτήρα, όπως οι διοικητικές κυρώσεις. Κυρώσεις οι οποίες δεν είναι δυνατόν να εξομοιωθούν με ποινικές κυρώσεις και έχουν ήδη επιβληθεί στο ίδιο πρόσωπο για την ίδια συμπεριφορά, μπορούν να λαμβάνονται υπόψη κατά την επιβολή ποινής στο εν λόγω πρόσωπο για ποινικό αδίκημα που ορίζεται στην παρούσα οδηγία. Για κυρώσεις ποινικού χαρακτήρα, θα πρέπει να τηρείται στο ακέραιο η αρχή της απαγόρευσης της υποβολής ενός προσώπου σε ποινική δίκη ή της επιβολής σ' αυτό ποινής δύο φορές για το ίδιο ποινικό αδίκημα (ne bis in idem).

(19) Οι αρμόδιες αρχές θα πρέπει να είναι σε θέση να επιβάλλουν, επιπλέον ή εναλλακτικά προς τη φυλάκιση, κυρώσεις ή μέτρα που δεν έχουν κατ' ανάγκη ποινικό χαρακτήρα, όπως η προσωρινή ή μόνιμη έκπτωση από την άσκηση δημόσιου αξιώματος ή ο αποκλεισμός από τις δημόσιες συμβάσεις. Τα μέτρα αυτά έχουν γενικό αποτρεπτικό αποτέλεσμα και μπορούν να μειώσουν την υποτροπή καταδικασθέντων δραστών. Τα κράτη μέλη θα πρέπει επίσης να εξετάσουν το ενδεχόμενο θέσπισης διαδικασιών για την αναστολή ή την προσωρινή επανατοποθέτηση δημόσιου λειτουργού που κατηγορείται για ποινικό αδίκημα, όπως αναφέρεται στην παρούσα οδηγία, λαμβάνοντας υπόψη την ανάγκη σεβασμού της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας και του δικαιώματος πραγματικής προσφυγής.

(20) Τα νομικά πρόσωπα δεν θα πρέπει να είναι σε θέση να αποφεύγουν την ευθύνη χρησιμοποιώντας ενδιαμέσους, μεταξύ των οποίων συνδεδεμένα νομικά πρόσωπα, οι οποίοι θα προσφέρουν, υπόσχονται ή παρέχουν δωροδοκία σε δημόσιο λειτουργό για λογαριασμό των εν λόγω νομικών προσώπων. Επιπλέον, τα πρόστιμα για νομικά πρόσωπα θα πρέπει να υπολογίζονται με βάση τον παγκόσμιο κύκλο εργασιών όλων των νομικών οντοτήτων που σχετίζονται με τον παραβάτη, συμπεριλαμβανομένων μητρικών οντοτήτων, θυγατρικών οντοτήτων, συνδεδεμένων καταπιστευμάτων ή παρόμοιων ή συγκρίσιμων νομικών οντοτήτων.

(21) Στην περίπτωση που το αδίκημα διαπράττεται στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαισίου 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου[46] ή ο δράστης έχει καταχραστεί την επαγγελματική του θέση για να καταστήσει δυνατή τη διαφθορά, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν επιβαρυντικές περιστάσεις σύμφωνα με τους εφαρμοστέους κανόνες που προβλέπονται στα οικεία νομικά συστήματα. Οι επιβαρυντικές αυτές περιστάσεις, παρότι υπόκεινται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή, θα πρέπει να επιτρέπουν στο δικαστικό σώμα να λαμβάνει υπόψη την ευρύτερη κοινωνική ζημία που προκαλείται, για παράδειγμα, από τη διαφθορά που διαπράττεται από οργανωμένες ομάδες, πολιτικά κόμματα ή πρόσωπα που κατέχουν θέσεις δημόσιας ευθύνης. Τα κράτη μέλη δεν θα πρέπει να

[46] Απόφαση-πλαίσιο 2008/841/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 24ης Οκτωβρίου 2008, για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος (ΕΕ L 300 της 11.11.2008, σ. 42).

υποχρεούνται να προβλέπουν καμία από τις επιβαρυντικές περιστάσεις της παρούσας οδηγίας όταν οι περιστάσεις αυτές τιμωρούνται ως χωριστά ποινικά αδικήματα με αυστηρότερες κυρώσεις.

(22) Η διαφθορά προς όφελος τρίτης χώρας έχει ιδιαίτερα δυσμενείς επιπτώσεις στους δημοκρατικούς θεσμούς και στην πολιτική ζωή των κρατών μελών και της Ένωσης. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να προβλέπουν επιβαρυντική περίσταση για την κάλυψη τέτοιων καταστάσεων. Μια τέτοια επιβαρυντική περίσταση θα πρέπει να καλύπτει αδικήματα διαφθοράς, όπως δωροδοκία ή αθέμιτη χρήση επιρροής, που διαπράττονται με σκοπό τη δημιουργία πλεονεκτήματος για τρίτη χώρα, όπως η τροποποίηση της διαδικασίας λήψης δημόσιων αποφάσεων προκειμένου να ληφθεί απόφαση ευνοϊκή για την τρίτη χώρα.

(23) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι στην εθνική νομοθεσία προβλέπονται ελαφρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τα αδικήματα που καλύπτονται από την παρούσα οδηγία. Με την επιφύλαξη της διακριτικής ευχέρειας του δικαστηρίου, οι περιστάσεις αυτές θα πρέπει να καλύπτουν τις περιπτώσεις στις οποίες οι δράστες παρέχουν πληροφορίες ή συνεργάζονται με άλλον τρόπο με τις αρχές. Ομοίως, όταν νομικά πρόσωπα έχουν εφαρμόσει αποτελεσματικά προγράμματα εσωτερικών ελέγχων, δεοντολογίας και συμμόρφωσης, θα πρέπει να είναι δυνατόν να θεωρηθούν οι δράσεις αυτές ελαφρυντική περίσταση. Θα πρέπει επίσης να εξετάζεται το ενδεχόμενο επιβολής ελαφρύτερων κυρώσεων όταν, μετά την ανακάλυψη ενός αδικήματος, ένα νομικό πρόσωπο γνωστοποιεί ταχέως πληροφορίες και λαμβάνει διορθωτικά μέτρα. Σε κάθε περίπτωση, θα πρέπει να εναπόκειται στη διακριτική ευχέρεια του δικαστή ή του δικαστηρίου να αποφασίσει το πραγματικό ύψος της κύρωσης, λαμβάνοντας υπόψη όλες τις περιστάσεις της μεμονωμένης υπόθεσης.

(24) Τα μέλη του κοινοβουλίου και άλλοι δημόσιοι λειτουργοί μπορεί να απολαύουν ασυλίας ή νομικής προστασίας ως προς έρευνες ή διώξεις, η οποία συμβάλλει στην ενίσχυση της ανεξαρτησίας τους, καθώς τους προστατεύει από αβάσιμες καταγγελίες, ιδίως όσον αφορά τις γνώμες που εκφράζουν ή τις ψήφους που παρέχουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους. Ωστόσο, οι ασυλίες αυτές μπορεί να παρεμποδίσουν την αποτελεσματική διερεύνηση και δίωξη των αδικημάτων διαφθοράς, καθώς επηρεάζουν, μεταξύ άλλων, τον εντοπισμό και τη διερεύνηση ή τη δίωξη άλλων προσώπων που δεν απολαύουν ασυλίας και ενδέχεται να έχουν συμμετάσχει στο αδίκημα. Επιπλέον, η εφαρμογή της ασυλίας χωρίς κατάλληλες διαδικασίες για την άρση της σε περιπτώσεις όπου υπάρχουν βάσιμες υπόνοιες για συμμετοχή σε εγκληματικές πράξεις υπονομεύει την αξιοπιστία των δημόσιων θεσμών. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να υπάρχει κατάλληλη ισορροπία μεταξύ, αφενός, τυχόν ασυλιών ή προνομίων ετεροδικίας που χορηγούνται στους δημόσιους λειτουργούς για πράξεις που τελούνται κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και, αφετέρου, της δυνατότητας αποτελεσματικής διερεύνησης, δίωξης και εκδίκασης αδικημάτων διαφθοράς.

(25) Για να αυξηθεί η εμπιστοσύνη στις εισαγγελικές αρχές και παράλληλα να περιοριστεί, στα κράτη μέλη, η αντίληψη για τη διαφθορά, η διακριτική ευχέρεια βάσει του εσωτερικού δικαίου για τη μη δίωξη προσώπων για ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία για λόγους σκοπιμότητας θα πρέπει να ασκούνται σύμφωνα με σαφείς κανόνες και κριτήρια και να αποτελούν εγγύηση, με την κατάλληλη εσωτερική διαβούλευση, καθώς και με στόχο της αποτροπής της διάπραξης αδικημάτων διαφθοράς και της αποτελεσματικότητας της δικαστικής διαδικασίας.

(26) Δεδομένης της κινητικότητας των δραστών και των εσόδων από εγκληματικές δραστηριότητες, καθώς και των σύνθετων διασυνοριακών ερευνών που απαιτούνται για την καταπολέμηση της διαφθοράς, όλα τα κράτη μέλη θα πρέπει να θεμελιώσουν τη δικαιοδοσία τους προκειμένου να δοθεί στις αρμόδιες αρχές η δυνατότητα διερεύνησης και δίωξης τέτοιων εγκλημάτων σε επαρκώς ευρύ φάσμα υποθέσεων, μεταξύ άλλων και όταν το αδίκημα διαπράττεται εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στην επικράτειά τους. Στο πλαίσιο της υποχρέωσης αυτής, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι η δικαιοδοσία θεμελιώνεται επίσης σε περιπτώσεις στις οποίες ένα αδίκημα διαπράττεται μέσω συστήματος πληροφοριών που χρησιμοποιείται στην επικράτειά τους, ανεξάρτητα από το αν η εν λόγω τεχνολογία είναι εγκατεστημένη ή όχι στην επικράτειά τους.

(27) Για να διασφαλιστεί ότι οι αρμόδιες αρχές διαθέτουν επαρκή χρόνο για τη διεξαγωγή πολύπλοκων ερευνών και διώξεων, η παρούσα οδηγία προβλέπει ελάχιστη προθεσμία παραγραφής που καθιστά δυνατό τον εντοπισμό, τη διερεύνηση, τη δίωξη και τη δικαστική απόφαση αδικημάτων διαφθοράς για επαρκές χρονικό διάστημα μετά τη διάπραξη των εν λόγω αδικημάτων, χωρίς να επηρεάζονται τα κράτη μέλη που δεν ορίζουν προθεσμίες παραγραφής για τη διερεύνηση, τη δίωξη και την επιβολή.

(28) Τα αδικήματα διαφθοράς αποτελούν δύσκολη κατηγορία εγκλημάτων όσον αφορά τον εντοπισμό και τη διερεύνηση, καθώς προκύπτουν κυρίως στο πλαίσιο συνωμοσίας μεταξύ δύο ή περισσότερων πρόθυμων μερών και δεν διαθέτουν άμεσο και προφανές θύμα που θα μπορούσε να υποβάλει καταγγελία. Ως εκ τούτου, σημαντικό ποσοστό των εγκλημάτων διαφθοράς εξακολουθεί να μην εντοπίζεται και οι εγκληματίες είναι σε θέση να επωφελούνται από έσοδα που αποτελούν προϊόν διαφθοράς. Όσο περισσότερος χρόνος απαιτείται για τον εντοπισμό αδικήματος διαφθοράς, τόσο δυσκολότερη είναι η συγκέντρωση αποδεικτικών στοιχείων. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να διασφαλιστεί ότι οι αρχές επιβολής του νόμου και οι εισαγγελικές αρχές διαθέτουν κατάλληλα ερευνητικά εργαλεία για τη συλλογή σχετικών αποδεικτικών στοιχείων για αδικήματα διαφθοράς που συχνά αφορούν περισσότερα του ενός κράτη μέλη. Επιπλέον, τα κράτη μέλη θα πρέπει να παρέχουν επαρκή κατάρτιση, σε στενό συντονισμό με τον Οργανισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την Κατάρτιση στον Τομέα της Επιβολής του Νόμου (CEPOL), μεταξύ άλλων σχετικά με τη χρήση ερευνητικών μέσων για την επιτυχή διεξαγωγή των διαδικασιών και τον προσδιορισμό και την ποσοτικοποίηση των εσόδων που αποτελούν προϊόν διαφθοράς στο πλαίσιο της δέσμευσης και της δήμευσης. Επιπλέον, η παρούσα οδηγία διευκολύνει τη συλλογή πληροφοριών και αποδεικτικών στοιχείων με τον καθορισμό ελαφρυντικών περιστάσεων για τους δράστες που βοηθούν τις αρχές.

(29) Τα πρόσωπα που αναφέρουν στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες σχετικά με παρελθόντα, υπό εξέλιξη ή σχεδιαζόμενα περιστατικά διαφθοράς, τις οποίες έχουν αποκτήσει στο πλαίσιο των εργασιακών δραστηριοτήτων τους, κινδυνεύουν να υποστούν αντίποινα σ' αυτό το πλαίσιο. Οι εν λόγω αναφορές από πρόσωπα που αναφέρουν παραβάσεις μπορούν να ενισχύσουν την επιβολή της νομοθεσίας, επιτρέποντας στις αρμόδιες αρχές να προλαμβάνουν, να εντοπίζουν και να διώκουν αποτελεσματικά τη διαφθορά. Δεδομένου του δημόσιου συμφέροντος για την προστασία των δημόσιων και ιδιωτικών οργανισμών από τέτοιες πράξεις, καθώς και για την ενίσχυση της διαφάνειας, της χρηστής διακυβέρνησης και της λογοδοσίας, είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η ύπαρξη αποτελεσματικών ρυθμίσεων που θα επιτρέπουν στα πρόσωπα που αναφέρουν παραβάσεις να χρησιμοποιούν εμπιστευτικούς διαύλους, να ειδοποιούν τις αρμόδιες αρχές και να προστατεύονται από αντίποινα. Η οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του

Συμβουλίου[47] εφαρμόζεται στις αναφορές παραβιάσεων που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης, όπως αναφέρεται στο άρθρο 325 της Συνθήκης και διευκρινίζεται περαιτέρω στα σχετικά μέτρα της Ένωσης, και, ως εκ τούτου, εφαρμόζεται στην αναφορά όλων των ποινικών αδικημάτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[48]. Όσον αφορά τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, η οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 θα πρέπει να εφαρμόζεται στην αναφορά τέτοιων αδικημάτων και στην προστασία των προσώπων που αναφέρουν τέτοια αδικήματα υπό τους όρους της εν λόγω οδηγίας. Πέραν των υποχρεώσεων που απορρέουν από την οδηγία (ΕΕ) 2019/1937, οι αρμόδιες εθνικές αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι παρέχεται στα πρόσωπα που παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία ή συνεργάζονται με άλλον τρόπο στο πλαίσιο ποινικών ερευνών η αναγκαία προστασία, στήριξη και συνδρομή στο πλαίσιο ποινικών διαδικασιών.

(30) Οι ανεξάρτητες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών είναι ζωτικής σημασίας για την εύρυθμη λειτουργία των δημοκρατιών μας και διαδραματίζουν καίριο ρόλο στην προάσπιση των κοινών αξιών στις οποίες βασίζεται η ΕΕ. Λειτουργούν ως απαραίτητοι φύλακες, εφιστώντας την προσοχή στις απειλές κατά του κράτους δικαίου, συμβάλλοντας στη λογοδοσία όσων βρίσκονται σε εξουσία και διασφαλίζοντας τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να προωθήσουν τη συμμετοχή της κοινωνίας των πολιτών σε δραστηριότητες καταπολέμησης της διαφθοράς.

(31) Η πολυφωνία και η ελευθερία των μέσων μαζικής επικοινωνίας αποτελούν βασικούς παράγοντες προαγωγής του κράτους δικαίου, της δημοκρατικής λογοδοσίας, της ισότητας και της καταπολέμησης της διαφθοράς. Τα ανεξάρτητα και πολυφωνικά μέσα μαζικής επικοινωνίας, ιδίως η ερευνητική δημοσιογραφία, διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στον έλεγχο των δημόσιων υποθέσεων, στον εντοπισμό πιθανών περιπτώσεων διαφθοράς και παραβιάσεων της ακεραιότητας, στην ευαισθητοποίηση και στην προαγωγή της ακεραιότητας. Τα κράτη μέλη έχουν την υποχρέωση να εγγυώνται ευνοϊκό περιβάλλον για τους δημοσιογράφους, να προστατεύουν την ασφάλειά τους και να προάγουν προδραστικά την ελευθερία και την πολυφωνία των μέσων μαζικής επικοινωνίας. Η σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την προστασία, την ασφάλεια και την ενίσχυση της θέσης των δημοσιογράφων[49], καθώς και η πρόταση οδηγίας[50] και η σύσταση της Επιτροπής[51] σχετικά με την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς

[47] Οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 2019, σχετικά με την προστασία των προσώπων που αναφέρουν παραβιάσεις του δικαίου της Ένωσης (ΕΕ L 305 της 26.11.2019).

[48] Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

[49] Σύσταση της Επιτροπής, της 16ης Σεπτεμβρίου 2021, σχετικά με τη διασφάλιση της προστασίας, της ασφάλειας και της ενίσχυσης της θέσης των δημοσιογράφων και άλλων επαγγελματιών των μέσων ενημέρωσης στην Ευρωπαϊκή Ένωση [C(2021) 6650 final].

[50] Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των προσώπων που προβαίνουν σε ενέργειες συμμετοχής του κοινού από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») [COM(2022) 177 final].

[51] Σύσταση της Επιτροπής σχετικά με την προστασία των δημοσιογράφων και των υπερασπιστών των ανθρωπίνων δικαιωμάτων από προδήλως αβάσιμες ή καταχρηστικές δικαστικές διαδικασίες προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού («στρατηγικές αγωγές προς αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») [C(2022) 2428 final].

αποθάρρυνση της συμμετοχής του κοινού») περιλαμβάνουν σημαντικές εγγυήσεις και πρότυπα που διασφαλίζουν ότι οι δημοσιογράφοι, οι υπερασπιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλοι μπορούν να ασκούν απρόσκοπτα τον ρόλο τους.

(32) Τα κράτη μέλη θα πρέπει να συλλέγουν και να δημοσιεύουν δεδομένα σχετικά με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας, τα οποία μπορούν να αναλύονται και να χρησιμοποιούνται από την Επιτροπή στο πλαίσιο της παρακολούθησης, της εφαρμογής και της αξιολόγησης της οδηγίας, καθώς και της εφαρμογής οποιουδήποτε από τα εργαλεία του κράτους δικαίου, όπως η ετήσια έκθεση για το κράτος δικαίου.

(33) Για την αποτελεσματική καταπολέμηση της διαφθοράς είναι ζωτικής σημασίας η αποτελεσματική ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρμόδιων αρχών που είναι υπεύθυνες για την πρόληψη, τον εντοπισμό, τη διερεύνηση ή τη δίωξη αδικημάτων διαφθοράς. Τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι πληροφορίες ανταλλάσσονται αποτελεσματικά και εγκαίρως σύμφωνα με το εθνικό και το ενωσιακό δίκαιο. Η παρούσα οδηγία, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό κοινών ορισμών των αδικημάτων διαφθοράς, θα πρέπει να χρησιμεύσει ως σημείο αναφοράς για την ανταλλαγή πληροφοριών και τη συνεργασία μεταξύ των αρμόδιων εθνικών αρχών δυνάμει των οδηγιών (ΕΕ) XX/2023[52], (ΕΕ) 2019/1153[53], (ΕΕ) 2016/681[54] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, των κανονισμών (ΕΕ) 2018/1240[55],

[52] Βλ. πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των αρχών επιβολής του νόμου των κρατών μελών και την κατάργηση της απόφασης-πλαισίου 2006/960/ΔΕΥ του Συμβουλίου [COM(2021) 782 final].

[53] Οδηγία (ΕΕ) 2019/1153 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Ιουνίου 2019, για τη θέσπιση κανόνων με σκοπό τη διευκόλυνση της χρήσης χρηματοοικονομικών και άλλων πληροφοριών για την πρόληψη, την ανίχνευση, τη διερεύνηση ή τη δίωξη ορισμένων ποινικών αδικημάτων και την κατάργηση της απόφασης 2000/642/ΔΕΥ του Συμβουλίου (ΕΕ L 186 της 11.7.2019, σ. 122).

[54] Παράρτημα ΙΙ σημείο 6 της οδηγίας (ΕΕ) 2016/681 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 27ης Απριλίου 2016, σχετικά με τη χρήση των δεδομένων που περιέχονται στις καταστάσεις ονομάτων επιβατών (PNR) για την πρόληψη, ανίχνευση, διερεύνηση και δίωξη τρομοκρατικών και σοβαρών εγκλημάτων (ΕΕ L 119 της 4.5.2016, σ. 132).

[55] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1240 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Σεπτεμβρίου 2018, για τη θέσπιση Ευρωπαϊκού Συστήματος Πληροφοριών και Αδειοδότησης Ταξιδιού (ETIAS), καθώς και για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1077/2011, (ΕΕ) αριθ. 515/2014, (ΕΕ) 2016/399, (ΕΕ) 2016/1624 και (ΕΕ) 2017/2226 (ΕΕ L 236 της 19.9.2018, σ. 1), παράρτημα σημείο 7.

(ΕΕ) 2018/1862[56] και (ΕΕ) αριθ. 603/2013[57] του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της απόφασης 2008/633/ΔΕΥ του Συμβουλίου[58].

(34) Η διαφθορά αποτελεί οριζόντιο ζήτημα, ενώ τα τρωτά σημεία διαφέρουν από τομέα σε τομέα, καθώς και ο καταλληλότερος τρόπος αντιμετώπισής τους. Ως εκ τούτου, τα κράτη μέλη θα πρέπει να διενεργούν τακτικά αξιολόγηση για τον εντοπισμό των τομέων που διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο διαφθοράς και να αναπτύσσουν σχέδια διαχείρισης κινδύνου για την αντιμετώπιση των κύριων κινδύνων στους τομείς που προσδιορίζονται, μεταξύ άλλων με τη διοργάνωση, τουλάχιστον μία φορά ετησίως, δράσεων ευαισθητοποίησης προσαρμοσμένων στις ιδιαιτερότητες των τομέων που έχουν προσδιοριστεί. Τα κράτη μέλη που εφαρμόζουν ευρείες εθνικές στρατηγικές για την καταπολέμηση της διαφθοράς μπορούν επίσης να επιλέξουν να εξετάσουν τις εκτιμήσεις κινδύνου τους και τα σχέδια διαχείρισης κινδύνων που εκπονούν σ' αυτές, στον βαθμό που οι κίνδυνοι αξιολογούνται και τα μέτρα επανεξετάζονται τακτικά. Για παράδειγμα, τα προγράμματα χορήγησης άδειας διαμονής σε επενδυτές συγκαταλέγονται στους τομείς που ενέχουν υψηλούς κινδύνους διαφθοράς[59] και, ως εκ τούτου, θα πρέπει να περιλαμβάνονται στις εκτιμήσεις των τομέων που διατρέχουν τον μεγαλύτερο κίνδυνο διαφθοράς και στα προγράμματα κατάρτισης που πρέπει να διεξάγουν τα κράτη μέλη, όπως προβλέπεται στην παρούσα οδηγία.

(35) Για να εξασφαλιστεί ισοδύναμο επίπεδο προστασίας μεταξύ των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης και των εθνικών οικονομικών συμφερόντων, οι διατάξεις της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371[60] θα πρέπει να ευθυγραμμιστούν με τις διατάξεις της παρούσας οδηγίας. Για τον σκοπό αυτόν, οι εφαρμοστέοι κανόνες για τα ποινικά αδικήματα που θίγουν τα οικονομικά συμφέροντα της Ένωσης ως προς τις κυρώσεις,

---

[56] Κανονισμός (ΕΕ) 2018/1862 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2018, σχετικά με την εγκατάσταση, τη λειτουργία και τη χρήση του Συστήματος Πληροφοριών Σένγκεν (SIS) στον τομέα της αστυνομικής συνεργασίας και της δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις, την τροποποίηση και κατάργηση της απόφασης 2007/533/ΔΕΥ του Συμβουλίου και την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1986/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της απόφασης 2010/261/ΕΕ της Επιτροπής (ΕΕ L 312 της 7.12.2018, σ. 56). Η απόφαση του Συμβουλίου για το SIS II κάνει έμμεση αναφορά στη διαφθορά με την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της με αναφορά στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης, για παράδειγμα στο άρθρο 8.

[57] Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 603/2013 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, σχετικά με τη θέσπιση του «Eurodac» για την αντιπαραβολή δακτυλικών αποτυπωμάτων για την αποτελεσματική εφαρμογή του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 604/2013 για τη θέσπιση των κριτηρίων και μηχανισμών για τον προσδιορισμό του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας που υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα και σχετικά με αιτήσεις της αντιπαραβολής με τα δεδομένα Eurodac που υποβάλλουν οι αρχές επιβολής του νόμου των κρατών μελών και η Ευρωπόλ για σκοπούς επιβολής του νόμου και για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1077/2011 σχετικά με την ίδρυση Ευρωπαϊκού Οργανισμού για τη Λειτουργική Διαχείριση Συστημάτων ΤΠ Μεγάλης Κλίμακας στον Χώρο Ελευθερίας, Ασφάλειας και Δικαιοσύνης (ΕΕ L 180 της 29.6.2013, σ. 1).

[58] Απόφαση 2008/633/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 23ης Ιουνίου 2008, σχετικά με την πρόσβαση στο Σύστημα Πληροφοριών για τις Θεωρήσεις (VIS) των εντεταλμένων αρχών των κρατών μελών καθώς και της Ευρωπόλ, προς αναζήτηση δεδομένων για την πρόληψη, εξακρίβωση και διερεύνηση τρομοκρατικών πράξεων και άλλων σοβαρών αξιόποινων πράξεων (ΕΕ L 218 της 13.8.2008, σ. 129). Στην απόφαση του Συμβουλίου για το VIS όσον αφορά την επιβολή του νόμου γίνεται έμμεση αναφορά στη διαφθορά μέσω της οριοθέτησης του πεδίου εφαρμογής της με αναφορά στο ευρωπαϊκό ένταλμα σύλληψης στην αιτιολογική σκέψη 6.

[59] Έκθεση της Επιτροπής προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών — Προγράμματα χορήγησης ιθαγένειας και άδειας διαμονής σε επενδυτές στην Ευρωπαϊκή Ένωση [COM(2019) 12 final της 23ης Ιανουαρίου 2019].

[60] Οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 5ης Ιουλίου 2017, σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης (ΕΕ L 198 της 28.7.2017, σ. 29).

τις επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις και τις προθεσμίες παραγραφής θα πρέπει να είναι ισοδύναμοι με εκείνους που προβλέπονται στην παρούσα οδηγία.

(36) Η εφαρμογή της παρούσας οδηγίας θα πρέπει να εξασφαλίζει επίπεδο προστασίας των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης ισοδύναμο με την προστασία των εθνικών οικονομικών συμφερόντων.

(37) Δεδομένου ότι ο στόχος της παρούσας οδηγίας, δηλαδή να υπόκειται η διαφθορά σε αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις σε όλα τα κράτη μέλη, δεν μπορεί να επιτευχθεί επαρκώς από τα κράτη μέλη και κατά συνέπεια, λόγω της κλίμακας και των αποτελεσμάτων της παρούσας οδηγίας, μπορεί να επιτευχθεί καλύτερα σε ενωσιακό επίπεδο, η Ένωση μπορεί να λάβει μέτρα σύμφωνα με την αρχή της επικουρικότητας που προβλέπεται στο άρθρο 5 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Σύμφωνα με την αρχή της αναλογικότητας, όπως διατυπώνεται στο ίδιο άρθρο, η παρούσα οδηγία δεν υπερβαίνει τα αναγκαία όρια για την επίτευξη αυτού του στόχου.

(38) Το επιδιωκόμενο αποτρεπτικό αποτέλεσμα της εφαρμογής κυρώσεων βάσει του ποινικού δικαίου απαιτεί ιδιαίτερη προσοχή όσον αφορά τα θεμελιώδη δικαιώματα. Η παρούσα οδηγία σέβεται τα θεμελιώδη δικαιώματα και τηρεί τις αρχές που αναγνωρίζονται ειδικότερα από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης) και ειδικότερα το δικαίωμα στην ελευθερία και την ασφάλεια, την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, την ελευθερία του επαγγέλματος και το δικαίωμα προς εργασία, την επιχειρηματική ελευθερία, το δικαίωμα ιδιοκτησίας, το δικαίωμα πραγματικής προσφυγής και αμερόληπτου δικαστηρίου, το τεκμήριο αθωότητας και το δικαίωμα υπεράσπισης, τις αρχές της νομιμότητας και αναλογικότητας των ποινικών αδικημάτων και κυρώσεων, καθώς και την αρχή ne bis in idem.

(39) [Σύμφωνα με το άρθρο 3 του πρωτοκόλλου (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, που προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Ιρλανδία γνωστοποίησε την επιθυμία της να συμμετάσχει στην έκδοση και εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

ΚΑΙ/Η

(40) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου (αριθ. 21) για τη θέση του Ηνωμένου Βασιλείου και της Ιρλανδίας όσον αφορά τον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και με την επιφύλαξη του άρθρου 4 του εν λόγω πρωτοκόλλου, η Ιρλανδία δεν συμμετέχει στην έκδοση και την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται απ' αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της.]

(41) Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 του πρωτοκόλλου (αριθ. 22) σχετικά με τη θέση της Δανίας, το οποίο προσαρτάται στη Συνθήκη για την Ευρωπαϊκή Ένωση και στη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η Δανία δεν συμμετέχει στην έκδοση της παρούσας οδηγίας και δεν δεσμεύεται από αυτήν ούτε υπόκειται στην εφαρμογή της. Η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ εξακολουθεί να έχει δεσμευτική ισχύ και να ισχύει στη Δανία,

ΕΞΕΔΩΣΑΝ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΟΔΗΓΙΑ:

Άρθρο 1

Αντικείμενο και πεδίο εφαρμογής

Η παρούσα οδηγία θεσπίζει ελάχιστους κανόνες σχετικά με τον ορισμό των ποινικών αδικημάτων και των κυρώσεων στον τομέα της διαφθοράς, καθώς και μέτρα για την καλύτερη πρόληψη και την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Άρθρο 2

Ορισμοί

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, ισχύουν οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. «πρόληψη της διαφθοράς»: ο εντοπισμός και η εξάλειψη των αιτίων και των προϋποθέσεων της διαφθοράς, μέσω της ανάπτυξης και της υλοποίησης ενός συστήματος κατάλληλων μέτρων, καθώς και η αποτροπή πράξεων που σχετίζονται με τη διαφθορά.

2. «περιουσία»: τα κεφάλαια ή τα περιουσιακά στοιχεία κάθε είδους, ενσώματα ή ασώματα, κινητά ή ακίνητα, υλικά ή άυλα, καθώς και τα νομικά έγγραφα ή πράξεις με οποιαδήποτε μορφή, συμπεριλαμβανόμενης της ηλεκτρονικής ή ψηφιακής, που αποδεικνύουν τίτλο ιδιοκτησίας ή δικαιώματα προς απόκτηση τέτοιων περιουσιακών στοιχείων.

3. «δημόσιος λειτουργός»:

   α) υπάλληλος της Ένωσης ή κρατικός υπάλληλος κράτους μέλους ή τρίτης χώρας,

   β) κάθε άλλο πρόσωπο στο οποίο έχει ανατεθεί και το οποίο ασκεί δημόσιο λειτούργημα σε κράτη μέλη ή τρίτες χώρες, σε διεθνή οργανισμό ή σε διεθνές δικαστήριο.

4. ως «υπάλληλος της Ένωσης» νοείται πρόσωπο:

   α) που είναι μέλος θεσμικού ή άλλου οργάνου ή οργανισμού της Ένωσης ενώ το προσωπικό των εν λόγω οργάνων εξομοιώνεται με τους υπαλλήλους της Ένωσης·

   β) που είναι υπάλληλος ή μέλος του λοιπού προσωπικού που προσλαμβάνεται με σύμβαση από την Ένωση, κατά την έννοια του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων και του καθεστώτος που εφαρμόζεται στο λοιπό προσωπικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης που θεσπίζεται στον κανονισμό (ΕΟΚ, Ευρατόμ, ΕΚΑΧ) αριθ. 259/68 του Συμβουλίου (στο εξής: κανονισμός υπηρεσιακής κατάστασης)·

   γ) που αποσπάται στην Ένωση από κράτος μέλος ή από δημόσιο ή ιδιωτικό φορέα και ασκεί καθήκοντα αντίστοιχα με εκείνα που ασκούν οι υπάλληλοι ή το λοιπό προσωπικό της Ένωσης.

5. «κρατικός υπάλληλος»: κάθε πρόσωπο που κατέχει εκτελεστικό, διοικητικό ή δικαστικό αξίωμα σε εθνικό, περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο, διοριζόμενο ή εκλεγμένο, μόνιμο ή προσωρινό, αμειβόμενο ή μη, ανεξάρτητα από την προϋπηρεσία του. Κάθε πρόσωπο που κατέχει νομοθετικό αξίωμα σε εθνικό,

περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο θεωρείται κρατικός υπάλληλος για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας.

6. «παράβαση καθήκοντος»: καλύπτει τουλάχιστον κάθε αθέμιτη συμπεριφορά η οποία αποτελεί παράβαση νόμιμου καθήκοντος ή, ανάλογα με την περίπτωση, παράβαση κανονισμών ή οδηγιών επαγγελματικού χαρακτήρα, που εφαρμόζονται στο πλαίσιο επαγγελματικής δραστηριότητας προσώπου, το οποίο ασκεί διευθυντική λειτουργία ή εργάζεται υπό οποιαδήποτε ιδιότητα σε φορέα του ιδιωτικού τομέα.

7. «νομικό πρόσωπο»: οποιαδήποτε οντότητα έχει νομική προσωπικότητα σύμφωνα με το εφαρμοστέο εθνικό δίκαιο, εξαιρουμένων των κρατών ή των οργανισμών δημόσιου δικαίου που ασκούν κρατική εξουσία και των διεθνών οργανισμών δημόσιου δικαίου.

8. «υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι»: οι αρχηγοί κρατών, οι επικεφαλής κεντρικών και περιφερειακών κυβερνήσεων, τα μέλη κεντρικής και περιφερειακής κυβέρνησης, καθώς και άλλα πολιτικά διορισμένα πρόσωπα που κατέχουν υψηλό δημόσιο αξίωμα, όπως αναπληρωτές υπουργοί, υφυπουργοί, επικεφαλής και μέλη του ιδιαίτερου γραφείου ενός υπουργού, και ανώτεροι πολιτικοί αξιωματούχοι, καθώς και μέλη κοινοβουλευτικών τμημάτων, μέλη των ανωτέρων δικαστηρίων, όπως συνταγματικά και ανώτατα δικαστήρια, και μέλη ανώτατων ελεγκτικών οργάνων.

Άρθρο 3
Πρόληψη της διαφθοράς

1. Τα κράτη μέλη προβαίνουν σε κατάλληλες ενέργειες, όπως εκστρατείες ενημέρωσης και ευαισθητοποίησης και ερευνητικά και εκπαιδευτικά προγράμματα, για να ευαισθητοποιήσουν το κοινό σχετικά με τον επιβλαβή χαρακτήρα της διαφθοράς και να μειώσουν συνολικά την τέλεση αδικημάτων διαφθοράς, καθώς και τον κίνδυνο διαφθοράς.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίσουν τον υψηλότερο δυνατό βαθμό διαφάνειας και λογοδοσίας στη δημόσια διοίκηση και στη διαδικασία λήψης δημόσιων αποφάσεων με σκοπό την πρόληψη της διαφθοράς.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι εφαρμόζονται βασικά προληπτικά εργαλεία, όπως ανοικτή πρόσβαση σε πληροφορίες δημόσιου συμφέροντος, αποτελεσματικοί κανόνες για τη γνωστοποίηση και τη διαχείριση συγκρούσεων συμφερόντων στον δημόσιο τομέα, αποτελεσματικοί κανόνες για τη γνωστοποίηση και τον έλεγχο της περιουσιακής κατάστασης των δημόσιων λειτουργών και αποτελεσματικοί κανόνες που ρυθμίζουν την αλληλεπίδραση μεταξύ ιδιωτικού και δημόσιου τομέα.

4. Τα κράτη μέλη θεσπίζουν ολοκληρωμένα και επικαιροποιημένα μέτρα για την πρόληψη της διαφθοράς τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα, προσαρμοσμένα στους ιδιαίτερους κινδύνους που ενέχει ένας τομέας δραστηριότητας. Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν τουλάχιστον δράσεις για την ενίσχυση της ακεραιότητας και την πρόληψη των ευκαιριών διαφθοράς για:

   α) υψηλόβαθμους αξιωματούχους·

   β) μέλη των αρχών επιβολής του νόμου και του δικαστικού σώματος, συμπεριλαμβανομένων μέτρων που σχετίζονται με τον διορισμό και τη συμπεριφορά τους, και με την εξασφάλιση επαρκούς αμοιβής και δίκαιων μισθολογικών κλιμάκων.

5. Τα κράτη μέλη διενεργούν τακτικά αξιολόγηση για τον εντοπισμό των τομέων που είναι περισσότερο εκτεθειμένοι σε κίνδυνο διαφθοράς.

Μετά την εν λόγω αξιολόγηση, τα κράτη μέλη:

α) οργανώνουν, τουλάχιστον μία φορά ετησίως, δράσεις ευαισθητοποίησης προσαρμοσμένες στις ιδιαιτερότητες των τομέων που έχουν προσδιοριστεί, μεταξύ άλλων όσον αφορά τη δεοντολογία· και

β) αναπτύσσουν σχέδια για την αντιμετώπιση των κυριότερων κινδύνων στους τομείς που έχουν προσδιοριστεί.

6. Κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη λαμβάνουν μέτρα για την προώθηση της συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, μη κυβερνητικών οργανώσεων και οργανώσεων σε επίπεδο κοινότητας στις δραστηριότητες καταπολέμησης της διαφθοράς.

Άρθρο 4

Εξειδικευμένοι φορείς

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν την ύπαρξη ενός ή περισσότερων φορέων ή οργανωτικών μονάδων που ειδικεύονται στην πρόληψη της διαφθοράς.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι θα υπάρχουν ένας ή περισσότεροι φορείς ή οργανωτικές μονάδες που ειδικεύονται στην καταστολή της διαφθοράς.

3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι ο φορέας ή οι φορείς ή οι οργανωτικές μονάδες που αναφέρονται στις παραγράφους 1 και 2:

α) είναι λειτουργικά ανεξάρτητα από την κυβέρνηση και διαθέτουν επαρκή αριθμό ειδικευμένου προσωπικού, καθώς και τους οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους, και τις εξουσίες και τα εργαλεία που απαιτούνται για τη διασφάλιση της ορθής εκτέλεσης των καθηκόντων τους·

β) είναι γνωστά στο κοινό·

γ) παρέχουν στον κοινό πρόσβαση σε σχετικές πληροφορίες για την άσκηση των δραστηριοτήτων τους, λαμβανομένης δεόντως υπόψη της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και του εμπιστευτικού χαρακτήρα των ερευνών·

δ) λειτουργούν και λαμβάνουν αποφάσεις σύμφωνα με διαφανείς διαδικασίες που καθορίζονται από τον νόμο, με αποτέλεσμα τη διασφάλιση της ακεραιότητας και της λογοδοσίας.

Άρθρο 5

Πόροι

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι εθνικές αρχές που είναι αρμόδιες για τον εντοπισμό, τη διερεύνηση, τη δίωξη ή την εκδίκαση ποινικών αδικημάτων, που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία, διαθέτουν συνεχώς επαρκή αριθμό εξειδικευμένου προσωπικού, καθώς και οικονομικούς, τεχνικούς και τεχνολογικούς πόρους

που απαιτούνται για την αποτελεσματική εκτέλεση των καθηκόντων τους σε σχέση με την εφαρμογή της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 6
Κατάρτιση

1. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει επαρκείς πόρους για την κατάρτιση των κρατικών υπαλλήλων του και για την παροχή της κατάρτισης αυτής, ώστε οι εν λόγω κρατικοί υπάλληλοι να είναι σε θέση να εντοπίζουν διάφορες μορφές διαφθοράς και τους κινδύνους διαφθοράς που ενδέχεται να προκύψουν κατά την άσκηση των καθηκόντων τους και να αντιδρούν εγκαίρως και με τον κατάλληλο τρόπο σε κάθε ύποπτη δραστηριότητα.

2. Κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσει επαρκείς πόρους και την παροχή εξειδικευμένης κατάρτισης για την καταπολέμηση της διαφθοράς σε τακτά χρονικά διαστήματα στα μέλη των αρχών επιβολής του νόμου, στο δικαστικό σώμα και στο προσωπικό των αρχών που είναι επιφορτισμένες με ποινικές έρευνες και διαδικασίες για αδικήματα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας οδηγίας.

Άρθρο 7

Δωροδοκία στον δημόσιο τομέα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ακόλουθες πράξεις θεωρούνται ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται εκ προθέσεως:

α) υπόσχεση, προσφορά ή παροχή, άμεσα ή με τη μεσολάβηση ενδιαμέσου, οποιουδήποτε οφέλους σε δημόσιο λειτουργό για τον εν λόγω υπάλληλο ή για τρίτο, προκειμένου ο δημόσιος λειτουργός να ενεργήσει ή να παραλείψει να ενεργήσει σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του (ενεργητική δωροδοκία)·

β) η αίτηση ή η λήψη από δημόσιο λειτουργό, άμεσα ή με τη μεσολάβηση ενδιαμέσου, οποιουδήποτε οφέλους ή η υπόσχεση τέτοιου οφέλους για τον εν λόγω υπάλληλο ή για τρίτο, προκειμένου ο δημόσιος λειτουργός να ενεργήσει ή να παραλείψει να ενεργήσει σύμφωνα με τα καθήκοντά του ή κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του (παθητική δωροδοκία).

Άρθρο 8

Δωροδοκία στον ιδιωτικό τομέα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι ακόλουθες πράξεις θεωρούνται αξιόποινα ποινικά αδικήματα, όταν διαπράττονται εκ προθέσεως και στο πλαίσιο οικονομικών, χρηματοοικονομικών, επιχειρηματικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων:

α) η υπόσχεση, η προσφορά ή η παροχή, άμεσα ή με τη μεσολάβηση ενδιαμέσου, αθέμιτου οφέλους οποιασδήποτε μορφής σε πρόσωπο το οποίο διευθύνει οντότητα του ιδιωτικού τομέα ή εργάζεται γι' αυτήν με οποιαδήποτε ιδιότητα, υπέρ του ίδιου του εν λόγω προσώπου ή υπέρ τρίτου, προκειμένου το εν λόγω πρόσωπο να ενεργήσει ή να παραλείψει να ενεργήσει, κατά παράβαση των καθηκόντων του (ενεργητική δωροδοκία)·

β) η αίτηση ή η λήψη από δημόσιο λειτουργό, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, αθέμιτου οφέλους οποιασδήποτε μορφής ή η υπόσχεση τέτοιου οφέλους υπέρ του ίδιου του εν λόγω προσώπου ή υπέρ τρίτου, ενώ αυτό διευθύνει οντότητα του ιδιωτικού τομέα ή εργάζεται γι' αυτήν υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, ώστε να ενεργήσει ή να παραλείψει να ενεργήσει, κατά παράβαση καθήκοντος (παθητική δωροδοκία).

Άρθρο 9

Υπεξαίρεση

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ακόλουθες πράξεις θεωρούνται ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται εκ προθέσεως:

α) η δέσμευση, η εκταμίευση, η ιδιοποίηση ή η χρήση από δημόσιο λειτουργό περιουσίας της οποίας η διαχείριση έχει ανατεθεί άμεσα ή έμμεσα σ' αυτόν σε αντίθεση με τον σκοπό για τον οποίο προοριζόταν·

β) η δέσμευση, η εκταμίευση, η ιδιοποίηση ή η χρήση, στο πλαίσιο οικονομικών, χρηματοοικονομικών, επιχειρηματικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων, από πρόσωπο το οποίο διευθύνει οντότητα του ιδιωτικού τομέα ή εργάζεται σ' αυτήν υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, οποιασδήποτε περιουσίας η διαχείριση της οποίας του έχει ανατεθεί άμεσα ή έμμεσα, σε αντίθεση με τον σκοπό για τον οποίο προοριζόταν.

Άρθρο 10

Αθέμιτη χρήση επιρροής

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ακόλουθες πράξεις θεωρούνται ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται εκ προθέσεως:

   α) η υπόσχεση, η προσφορά ή η παροχή, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, αθέμιτου οφέλους οποιασδήποτε μορφής σε πρόσωπο ή τρίτο, προκειμένου το εν λόγω πρόσωπο να ασκήσει πραγματική ή υποτιθέμενη επιρροή με σκοπό να λάβει αθέμιτο όφελος από δημόσιο λειτουργό·

   β) η αίτηση ή η λήψη, άμεσα ή με τη μεσολάβηση τρίτου, αθέμιτου οφέλους οποιασδήποτε μορφής ή η υπόσχεση τέτοιου οφέλους σε πρόσωπο ή τρίτο, προκειμένου το εν λόγω πρόσωπο να ασκήσει πραγματική ή υποτιθέμενη επιρροή με σκοπό να λάβει αθέμιτο πλεονέκτημα από δημόσιο λειτουργό.

2. Προκειμένου πράξη που αναφέρεται στην παράγραφο 1 να τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα, δεν έχει σημασία αν η επιρροή ασκείται ή όχι ή αν η υποτιθέμενη επιρροή οδηγεί στα επιδιωκόμενα αποτελέσματα.

Άρθρο 11

Κατάχρηση εξουσίας

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ακόλουθες πράξεις θεωρούνται ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται εκ προθέσεως:

1. η πράξη ή παράλειψη κατά παράβαση της νομοθεσίας, από δημόσιο λειτουργό κατά την άσκηση των καθηκόντων του, με σκοπό την αποκόμιση αθέμιτου οφέλους για τον εν λόγω λειτουργό ή για τρίτο·

2. η εκτέλεση ή η παράλειψη εκτέλεσης πράξης, κατά παράβαση των καθηκόντων του, από πρόσωπο το οποίο διευθύνει οντότητα του ιδιωτικού τομέα ή εργάζεται σ' αυτήν υπό οποιαδήποτε ιδιότητα, στο πλαίσιο οικονομικών, χρηματοοικονομικών, επιχειρηματικών ή εμπορικών δραστηριοτήτων με σκοπό την αποκόμιση αθέμιτου οφέλους υπέρ του ίδιου του εν λόγω προσώπου ή υπέρ τρίτου.

Άρθρο 12

παρακώλυση της δικαιοσύνης

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι οι ακόλουθες πράξεις θεωρούνται ποινικά αδικήματα όταν διαπράττονται εκ προθέσεως:

1. η χρήση, άμεσα ή με τη μεσολάβηση ενδιαμέσου, σωματικής βίας, απειλών ή εκφοβισμού ή η υπόσχεση, προσφορά ή παροχή ωφελήματος με σκοπό την παρακίνηση σε ψευδή μαρτυρία ή την παρακώλυση της μαρτυρίας ή την προσκόμιση αποδεικτικών στοιχείων στο πλαίσιο διαδικασίας που αφορά οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 11, 13 και 14·
2. η χρήση, άμεσα ή με τη μεσολάβηση ενδιαμέσου, σωματικής βίας, απειλών ή εκφοβισμού με σκοπό την παρέμβαση στην άσκηση επίσημων καθηκόντων από πρόσωπο που κατέχει δικαστικό αξίωμα ή μέλος των αρχών επιβολής του νόμου σχετικά με οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 11, 13 και 14.

Άρθρο 13

Πλουτισμός από αδικήματα διαφθοράς

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η εκ προθέσεως απόκτηση, κατοχή ή χρήση από δημόσιο λειτουργό περιουσίας για την οποία ο εν λόγω υπάλληλος γνωρίζει ότι προέρχεται από τη διάπραξη οποιουδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 12 και 14, τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα, ανεξάρτητα από το αν ο εν λόγω υπάλληλος συμμετείχε στη διάπραξη του εν λόγω αδικήματος.

Άρθρο 14
Ηθική αυτουργία, συνέργεια, και απόπειρα

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η ηθική αυτουργία σε οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 13 τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.
2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η συνέργεια σε οποιοδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 13 τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.
3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι η απόπειρα διάπραξης οποιουδήποτε από τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 9 και 11 έως 13 τιμωρείται ως ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 15

Κυρώσεις και μέτρα κατά φυσικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε:

α) τα ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 7 και 12 να τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον έξι έτη·

β) τα ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στα άρθρα 8 έως 11 να τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον πέντε έτη· και

γ) τα ποινικά αδικήματα τα οποία αναφέρονται στο άρθρο 13 να τιμωρούνται με στερητική της ελευθερίας ποινή, το ανώτατο όριο της οποίας ανέρχεται σε τουλάχιστον τέσσερα έτη.

3. Όταν ένα ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 9 αφορά ζημία κατώτερη των 10 000 EUR ή αποκόμιση οφέλους κατώτερου των 10 000 EUR, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν άλλες κυρώσεις αντί των ποινικών κυρώσεων.

4. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 έως 3, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα φυσικά πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για την τέλεση ενός από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14 μπορούν να υπόκεινται σε κυρώσεις ή μέτρα που επιβάλλονται από αρμόδια αρχή και δεν είναι κατ' ανάγκη ποινικού χαρακτήρα, μεταξύ των οποίων:

α) χρηματικά πρόστιμα·

β) απομάκρυνση, αναστολή και επανατοποθέτηση από δημόσιο αξίωμα·

γ) αποκλεισμό από

i) την κατοχή δημόσιου αξιώματος·

ii) την άσκηση δημόσιου λειτουργήματος·

iii) την κατοχή αξιώματος σε νομικό πρόσωπο που ανήκει εξ ολοκλήρου ή εν μέρει στο εν λόγω κράτος μέλος·

iv) την άσκηση εμπορικών δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των οποίων διαπράχθηκε το αδίκημα·

δ) στέρηση του δικαιώματος του εκλέγεσθαι, ανάλογη προς τη σοβαρότητα του διαπραχθέντος αδικήματος· και

ε) ανάκληση αδειών ή εγκρίσεων άσκησης δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των οποίων διαπράχθηκε το αδίκημα·

στ) αποκλεισμοί από την πρόσβαση σε δημόσια χρηματοδότηση, μεταξύ άλλων και σε διαγωνισμούς, επιχορηγήσεις και συμβάσεις παραχώρησης.

Άρθρο 16

Ευθύνη νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα μπορούν να υπέχουν ευθύνη για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14, τα οποία διαπράττονται προς όφελος των εν λόγω νομικών προσώπων από οποιοδήποτε πρόσωπο ενεργεί είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου του νομικού προσώπου και κατέχει ιθύνουσα θέση εντός του νομικού προσώπου βασιζόμενη σε ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα:

   α) εξουσία εκπροσώπησης του νομικού προσώπου·

   β) εξουσία λήψης αποφάσεων για λογαριασμό του νομικού προσώπου· ή

   γ) εξουσία άσκησης ελέγχου εντός του νομικού προσώπου.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίσουν ότι τα νομικά πρόσωπα είναι δυνατόν να υπέχουν ευθύνη όταν η απουσία εποπτείας ή ελέγχου ενός από τα πρόσωπα που αναφέρονται στην παράγραφο 1 έχει καταστήσει δυνατή τη διάπραξη, μεταξύ άλλων και από οποιοδήποτε από τα πρόσωπα που τελούν υπό την εξουσία του, των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14 προς όφελος του εν λόγω νομικού προσώπου.

3. Η ευθύνη νομικών προσώπων βάσει των παραγράφων 1 και 2 δεν αποκλείει την ποινική δίωξη κατά φυσικών προσώπων που είναι δράστες, ηθικοί αυτουργοί ή συνεργοί στα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14.

Άρθρο 17

Κυρώσεις κατά νομικών προσώπων

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι τα νομικά πρόσωπα τα οποία υπέχουν ευθύνη για τα ποινικά αδικήματα κατά την έννοια του άρθρου 16 τιμωρούνται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι στις κυρώσεις ή στα μέτρα για το νομικό πρόσωπο που υπέχει ευθύνη κατά την έννοια του άρθρου 16 περιλαμβάνονται τα εξής:

   α) τα πρόστιμα ποινικού ή μη ποινικού χαρακτήρα, το ανώτατο όριο των οποίων δεν θα πρέπει να είναι μικρότερο από το 5 % του συνολικού παγκόσμιου κύκλου εργασιών του νομικού προσώπου, συμπεριλαμβανομένων των συνδεδεμένων οντοτήτων, κατά το οικονομικό έτος που προηγείται της απόφασης επιβολής του προστίμου·

   β) ο αποκλεισμός του εν λόγω νομικού προσώπου από το δικαίωμα σε δημόσιες παροχές ή ενισχύσεις·

   γ) ο προσωρινός ή οριστικός αποκλεισμός από διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων·

   δ) η προσωρινή ή οριστική απαγόρευση της άσκησης εμπορικών δραστηριοτήτων από το εν λόγω νομικό πρόσωπο·

ε) η ανάκληση αδειών ή εγκρίσεων άσκησης δραστηριοτήτων στο πλαίσιο των οποίων διαπράχθηκε το αδίκημα·

στ) η δυνατότητα των δημόσιων αρχών να ακυρώσουν ή να υπαναχωρήσουν από σύμβαση που έχουν συνάψει με το εν λόγω νομικό πρόσωπο, στο πλαίσιο της οποίας διαπράχθηκε το αδίκημα·

ζ) θέση του εν λόγω νομικού προσώπου υπό δικαστική εποπτεία·

η) η δικαστική εκκαθάριση του εν λόγω νομικού προσώπου· και

θ) το προσωρινό ή οριστικό κλείσιμο των εγκαταστάσεων που χρησιμοποιήθηκαν για τη διάπραξη του αδικήματος.

Άρθρο 18
Επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να εξασφαλίζουν ότι οι παρακάτω περιστάσεις θεωρούνται επιβαρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τα αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14:

α) ο δράστης είναι υψηλόβαθμος αξιωματούχος·

β) ο δράστης έχει καταδικαστεί στο παρελθόν για αδίκημα που αναφέρεται στα άρθρα 7 έως 14·

γ) ο δράστης αποκόμισε σημαντικό όφελος ή το αδίκημα προκάλεσε σημαντική ζημία·

δ) ο δράστης διέπραξε το αδίκημα προς όφελος τρίτης χώρας·

ε) ο δράστης ασκεί καθήκοντα έρευνας, δίωξης ή εκδίκασης·

στ) το αδίκημα διαπράχθηκε στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κατά την έννοια της απόφασης-πλαισίου 2008/841/ΔΕΥ· και

ζ) ο δράστης αποτελεί υπόχρεη οντότητα κατά την έννοια του άρθρου 2 της οδηγίας (ΕΕ) 2015/849 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου[61], ή υπάλληλο υπόχρεης οντότητας, ή έχει την εξουσία, είτε ατομικά είτε ως μέλος οργάνου της υπόχρεης οντότητας, να εκπροσωπεί την εν λόγω οντότητα, ή έχει την εξουσία να λαμβάνει αποφάσεις εξ ονόματος της εν λόγω οντότητας ή να ασκεί έλεγχο εντός της υπόχρεης οντότητας, και έχει διαπράξει το αδίκημα κατά την άσκηση των επαγγελματικών του δραστηριοτήτων.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζουν ότι οι παρακάτω περιστάσεις θεωρούνται ελαφρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14:

α) ο παραβάτης παρέχει στις αρμόδιες αρχές πληροφορίες, τις οποίες δεν θα μπορούσαν άλλως να αποκτήσουν και οι οποίες βοηθούν τις εν λόγω αρχές

i) να αναγνωρίσουν ή να προσαγάγουν ενώπιον της δικαιοσύνης τους υπόλοιπους δράστες· ή

[61] Οδηγία 2015/849/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 20ής Μαΐου 2015, σχετικά με την πρόληψη της χρησιμοποίησης του χρηματοπιστωτικού συστήματος για τη νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες ή για τη χρηματοδότηση της τρομοκρατίας, την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 648/2012 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, και την κατάργηση της οδηγίας 2005/60/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου και της οδηγίας 2006/70/ΕΚ της Επιτροπής (ΕΕ L 141 της 5.6.2015, σ. 73).

ii) να βρουν αποδεικτικά στοιχεία.

β) όταν ο δράστης είναι νομικό πρόσωπο και έχει εφαρμόσει αποτελεσματικούς εσωτερικούς ελέγχους, προγράμματα ευαισθητοποίησης σε θέματα δεοντολογίας και συμμόρφωσης με σκοπό την πρόληψη της διαφθοράς πριν ή μετά τη διάπραξη του αδικήματος· και

γ) όταν ο δράστης είναι νομικό πρόσωπο και, μετά την αποκάλυψη του αδικήματος, γνωστοποιεί ταχέως και οικειοθελώς το αδίκημα στις αρμόδιες αρχές και λαμβάνει διορθωτικά μέτρα.

Άρθρο 19

Προνόμια ή ασυλία από τη διερεύνηση και τη δίωξη αδικημάτων διαφθοράς

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να εξασφαλίσουν ότι τα προνόμια ή οι ασυλίες από τη διερεύνηση και τη δίωξη που χορηγούνται σε κρατικούς υπαλλήλους για τα αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία μπορούν να αρθούν μέσω αντικειμενικής, αμερόληπτης, αποτελεσματικής και διαφανούς διαδικασίας που καθορίζεται εκ του νόμου, βάσει σαφών κριτηρίων, και η οποία ολοκληρώνεται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος.

Άρθρο 20

Δικαιοδοσία

1. Τα κράτη μέλη θεμελιώνουν τη δικαιοδοσία τους ως προς τα αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία όταν:

α) το αδίκημα διαπράττεται, εξ ολοκλήρου ή εν μέρει, στην επικράτειά τους·

β) ο δράστης είναι υπήκοος του εν λόγω κράτους μέλος ή έχει τη συνήθη διαμονή του σ' αυτό·

γ) το αδίκημα διαπράττεται προς όφελος νομικού προσώπου εγκατεστημένου στην επικράτεια του εν λόγω κράτους μέλους.

2. Όταν ένα αδίκημα που αναφέρεται στην παρούσα οδηγία εμπίπτει στη δικαιοδοσία περισσότερων του ενός κρατών μελών, τα οικεία κράτη μέλη συνεργάζονται για να καθορίσουν ποιο κράτος μέλος θα κινήσει την ποινική διαδικασία. Κατά περίπτωση και σύμφωνα με το άρθρο 12 της απόφασης-πλαισίου 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου[62], το ζήτημα παραπέμπεται στην Eurojust.

3. Στις περιπτώσεις της παραγράφου 1 στοιχείο β), κάθε κράτος μέλος διασφαλίζει ότι η άσκηση της δικαιοδοσίας του δεν υπόκειται στον όρο ότι η δίωξη μπορεί να ασκηθεί μόνο κατόπιν καταγγελίας από το κράτος στο οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα ή έγκλησης από το θύμα στο κράτος στο οποίο διαπράχθηκε το ποινικό αδίκημα.

Άρθρο 21

Προθεσμίες παραγραφής αδικημάτων διαφθοράς

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να προβλέψουν προθεσμία παραγραφής των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14, η οποία να παρέχει επαρκή χρόνο για την αποτελεσματική διενέργεια έρευνας, άσκηση

[62] Απόφαση-πλαίσιο 2009/948/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 30ής Νοεμβρίου 2009, για την πρόληψη και τον διακανονισμό συγκρούσεων δικαιοδοσίας σε ποινικές υποθέσεις (ΕΕ L 328 της 15.12.2009, σ. 42).

δίωξης, διεξαγωγή δίκης και έκδοση απόφασης σχετικά με τα εν λόγω αδικήματα μετά τη διάπραξή τους.

2. Η προθεσμία παραγραφής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν είναι μικρότερη από:

α) δεκαπέντε έτη από τη διάπραξη του αδικήματος για τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 7 και 12·

β) δέκα έτη από τη διάπραξη του αδικήματος για τα ποινικά αδικήματα των άρθρων άρθρα 8 έως 11·

γ) οκτώ έτη από τη διάπραξη του αδικήματος για τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 13 και 14.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2 τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν μικρότερη προθεσμία παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων και ότι οι εφαρμοστέοι κανόνες σχετικά με την αναστολή και τις προθεσμίες παραγραφής δεν παρεμποδίζουν την αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας και την αποτρεπτική εφαρμογή των κυρώσεων. Η προθεσμία αυτή δεν είναι μικρότερη από:

α) δέκα έτη για τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 7 και 12·

β) οκτώ έτη για τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 8 έως 11·

γ) πέντε έτη για τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 13 και 14.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή η εκτέλεση ποινής φυλάκισης πριν από την έκδοση οριστικής καταδικαστικής απόφασης τουλάχιστον για:

α) δεκαπέντε έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 7 και 12·

β) δέκα έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 8 έως 11·

γ) οκτώ έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 13 και 14.

5. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 4 τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν μικρότερη προθεσμία παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων και ότι οι εφαρμοστέοι κανόνες σχετικά με την αναστολή και τις προθεσμίες παραγραφής δεν παρεμποδίζουν την αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας και την αποτρεπτική εφαρμογή των κυρώσεων. Η προθεσμία αυτή δεν είναι μικρότερη από:

α) δέκα έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 7 και 12·

β) οκτώ έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 8 έως 11·

γ) πέντε έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 13 και 14.

Άρθρο 22

Προστασία προσώπων που αναφέρουν αδικήματα ή συνδράμουν στην έρευνα

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλιστεί ότι η οδηγία (ΕΕ) 2019/1937 εφαρμόζεται στην αναφορά των αδικημάτων που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14 και στην προστασία των προσώπων που αναφέρουν τέτοια αδικήματα.

2. Εκτός από τα μέτρα που αναφέρονται στην παράγραφο 1, τα κράτη μέλη διασφαλίζουν ότι τα πρόσωπα που αναφέρουν αδικήματα τα οποία προβλέπονται στην οδηγία και παρέχουν αποδεικτικά στοιχεία ή άλλως συνεργάζονται στη διερεύνηση και τη δίωξη τέτοιου είδους αδικημάτων ή στη διεξαγωγή της δίκης σχετικά μ' αυτά λαμβάνουν την αναγκαία προστασία, στήριξη και αρωγή στο πλαίσιο της ποινικής διαδικασίας.

Άρθρο 23
Ερευνητικά μέσα

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να διασφαλίζουν ότι αποτελεσματικά ερευνητικά μέσα, όπως εκείνα που χρησιμοποιούνται για την καταπολέμηση του οργανωμένου εγκλήματος ή άλλων σοβαρών εγκλημάτων βρίσκονται στη διάθεση των προσώπων, μονάδων ή υπηρεσιών που είναι επιφορτισμένες με τη διερεύνηση ή δίωξη των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 24
Συνεργασία μεταξύ των αρχών των κρατών μελών, της Επιτροπής, της Ευρωπόλ, της Eurojust, της Ευρωπαϊκής Υπηρεσίας Καταπολέμησης της Απάτης και της Ευρωπαϊκής Εισαγγελίας

Με την επιφύλαξη των κανόνων για τη διασυνοριακή συνεργασία και την αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, οι αρχές των κρατών μελών, η Ευρωπόλ, η Eurojust, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και η Επιτροπή συνεργάζονται μεταξύ τους, στο πλαίσιο των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων τους, για την καταπολέμηση των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία. Για τον σκοπό αυτόν, κατά περίπτωση, η Ευρωπόλ, η Eurojust, η Ευρωπαϊκή Εισαγγελία, η Ευρωπαϊκή Υπηρεσία Καταπολέμησης της Απάτης (OLAF) και η Επιτροπή παρέχουν τεχνική και επιχειρησιακή συνδρομή σύμφωνα με τις αντίστοιχες εντολές τους για τη διευκόλυνση του συντονισμού των ερευνών και των διώξεων από τις αρμόδιες αρχές.

Άρθρο 25
Υποστήριξη της Επιτροπής προς τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές τους

1. Η Επιτροπή υποστηρίζει, κατά περίπτωση, τα κράτη μέλη και τις αρμόδιες αρχές όσον αφορά τη συμμόρφωσή τους με τις υποχρεώσεις τους βάσει της παρούσας οδηγίας.

2. Η Επιτροπή καταρτίζει επισκόπηση των τομεακών κινδύνων διαφθοράς στην Ένωση και διευκολύνει την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ των κρατών μελών και των εμπειρογνωμόνων σε ολόκληρη την Ένωση.

3. Η Επιτροπή, μέσω του δικτύου της ΕΕ για την καταπολέμηση της διαφθοράς, ειδικότερα:

   α) διευκολύνει τη συνεργασία και την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών μεταξύ επαγγελματιών, εμπειρογνωμόνων, ερευνητών και άλλων ενδιαφερόμενων μερών των κρατών μελών·

β) συμπληρώνει δραστηριότητες, όπως εκείνες που αναφέρονται στο άρθρο 3 και στο άρθρο 18 παράγραφος 2 στοιχείο β), με την ανάπτυξη βέλτιστων πρακτικών, υλικού καθοδήγησης και μεθοδολογιών.

4. Η Επιτροπή ενημερώνει τα κράτη μέλη σχετικά με τους χρηματοδοτικούς πόρους σε επίπεδο Ένωσης που είναι διαθέσιμοι στα κράτη μέλη για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Άρθρο 26
Συλλογή δεδομένων και στατιστικά στοιχεία

1. Τα κράτη μέλη συλλέγουν στατιστικά στοιχεία σχετικά με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στα άρθρα 7 έως 14 της παρούσας οδηγίας.

2. Τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 1 περιλαμβάνουν τουλάχιστον τα ακόλουθα:

α) τον αριθμό των υποθέσεων που αναφέρθηκαν·

β) τον αριθμό των υποθέσεων που διερευνήθηκαν·

γ) τον αριθμό των απαγγελιών κατηγοριών·

δ) τη μέση διάρκεια των ποινικών ερευνών των υποθέσεων·

ε) τη μέση διάρκεια των δικαστικών διαδικασιών των υποθέσεων σε πρώτο βαθμό, σε δεύτερο βαθμό και στην αναιρετική διαδικασία·

στ) τον αριθμό των καταδικαστικών αποφάσεων·

ζ) τον αριθμό των φυσικών προσώπων που καταδικάστηκαν και στα οποία επιβλήθηκαν κυρώσεις, με προσδιορισμό του αριθμού των δημόσιων λειτουργών και των υψηλόβαθμων αξιωματούχων·

η) τον αριθμό των νομικών προσώπων στα οποία αποδόθηκαν ευθύνες και επιβλήθηκαν κυρώσεις·

θ) τον αριθμό των απορριφθεισών δικαστικών υποθέσεων για διαφθορά, με διάκριση μεταξύ των απορρίψεων επί της ουσίας ή μη, συμπεριλαμβανομένων των εξωδικαστικών λύσεων·

ι) τα είδη και τα επίπεδα των κυρώσεων που επιβλήθηκαν για καθένα από τα ποινικά αδικήματα των άρθρων 7 έως 14·

ια) τον αριθμό των καταδικών για τις οποίες απονεμήθηκε χάρη, με προσδιορισμό του αριθμού των απονομών χάριτος σε δημόσιους λειτουργούς και σε υψηλόβαθμους αξιωματούχους.

3. Τα κράτη μέλη δημοσιεύουν, σε ετήσια βάση και έως την 1η Ιουνίου, σε μηχαναγνώσιμο και αναλυτικό μορφότυπο, τα στατιστικά στοιχεία που αναφέρονται στην παράγραφο 2 για το προηγούμενο έτος και ενημερώνουν σχετικά την Επιτροπή.

Άρθρο 27
Αντικατάσταση της απόφασης-πλαισίου αριθ. 2003/568/ΔΕΥ και της σύμβασης περί της καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης

1. Η απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ αντικαθίσταται όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, χωρίς να θίγονται οι υποχρεώσεις αυτών

των κρατών μελών σχετικά με την προθεσμία μεταφοράς της εν λόγω απόφασης-πλαισίου στο εθνικό δίκαιο.

Όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην απόφαση-πλαίσιο αριθ. 2003/568/ΔΕΥ νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

2. Η σύμβαση περί καταπολέμησης της δωροδοκίας στην οποία ενέχονται υπάλληλοι των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ή των κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης αντικαθίσταται όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία.

Όσον αφορά τα κράτη μέλη που δεσμεύονται από την παρούσα οδηγία, οι παραπομπές στην εν λόγω σύμβαση νοούνται ως παραπομπές στην παρούσα οδηγία.

Άρθρο 28

Τροποποιήσεις της οδηγίας (ΕΕ) 2017/1371 σχετικά με την καταπολέμηση, μέσω του ποινικού δικαίου, της απάτης εις βάρος των οικονομικών συμφερόντων της Ένωσης

Η οδηγία (ΕΕ) 2017/1371 τροποποιείται ως εξής:

1) στο άρθρο 2 παράγραφος 1 προστίθεται το ακόλουθο στοιχείο γ):

«γ) ως «υψηλόβαθμοι αξιωματούχοι» νοούνται εκείνοι που ορίζονται στο άρθρο 2 παράγραφος 8 της οδηγίας (ΕΕ) XXX σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς.».

2) Στο άρθρο 4 παράγραφος 2, οι λέξεις «η παθητική και η ενεργητική δωροδοκία», «παθητική δωροδοκία» και «ενεργητική δωροδοκία» αντικαθίστανται αντίστοιχα από τις λέξεις «η παθητική και η ενεργητική δωροδοκία στον δημόσιο τομέα», «παθητική δωροδοκία στον δημόσιο τομέα» και «ενεργητική δωροδοκία στον δημόσιο τομέα».

3) Το άρθρο 7 παράγραφος 3 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«3. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν ότι η μέγιστη ποινή για τον κολασμό των ποινικών αδικημάτων που αναφέρονται στο άρθρο 3 και στο άρθρο 4 παράγραφοι 1 και 2, όταν αφορούν σημαντική ζημία ή όφελος, είναι φυλάκιση τουλάχιστον έξι ετών.

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίζουν ότι η μέγιστη ποινή για τον κολασμό του ποινικού αδικήματος που αναφέρεται στο άρθρο 4 παράγραφος 3, όταν αφορά σημαντική ζημία ή όφελος, είναι φυλάκιση τουλάχιστον πέντε ετών.

Η ζημία ή το όφελος που προκύπτει από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) και γ) και στο άρθρο 4 τεκμαίρεται ότι είναι σημαντικό όταν η ζημία ή το όφελος υπερβαίνει τις 100 000 EUR.

Η ζημία ή το όφελος που προκύπτει από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχείο δ) και υπόκεινται στο άρθρο 2 παράγραφος 2 τεκμαίρεται σημαντικό.».

4) Στο άρθρο 7, η παράγραφος 4 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«4. Όταν ένα ποινικό αδίκημα που αναφέρεται στο άρθρο 3 παράγραφος 2 στοιχεία α), β) ή γ) ή στο άρθρο 4 παράγραφος 1 και 3 αφορά ζημία κατώτερη των 10 000 EUR ή αποκόμιση οφέλους κατώτερου των 10 000 EUR, τα κράτη μέλη δύνανται να προβλέπουν άλλες κυρώσεις αντί των ποινικών κυρώσεων.».

5) Στο άρθρο 7 προστίθεται η ακόλουθη παράγραφος 6:

«7. Με την επιφύλαξη των παραγράφων 1 έως 5, τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να διασφαλίσουν ότι τα φυσικά πρόσωπα που έχουν καταδικαστεί για την τέλεση ενός από τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία μπορούν να υπόκεινται σε κυρώσεις ή μέτρα που αναφέρονται στο άρθρο 15 παράγραφος 4 της οδηγίας (ΕΕ) XXX σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς.».

6) Το άρθρο 8 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«*Άρθρο 8*

Επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις

Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζεται ότι οι περιστάσεις που αναφέρονται στο άρθρο 18 της οδηγίας (ΕΕ) XXX σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς θεωρούνται επιβαρυντικές και ελαφρυντικές περιστάσεις σε σχέση με τα ποινικά αδικήματα που αναφέρονται στην παρούσα οδηγία.».

7) Το άρθρο 9 αντικαθίσταται από το ακόλουθο κείμενο:

«Άρθρο 9

Κυρώσεις για τα νομικά πρόσωπα

1. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν ότι νομικό πρόσωπο που υπέχει ευθύνη για ποινικά αδικήματα σύμφωνα με το άρθρο 6 τιμωρείται με αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις.

2. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για να διασφαλίζουν ότι οι κυρώσεις ή τα μέτρα για τα νομικά πρόσωπα που υπέχουν ευθύνη σύμφωνα με το άρθρο 6 περιλαμβάνουν εκείνα που αναφέρονται στο άρθρο 17 παράγραφος 2 της οδηγίας (ΕΕ) XXX σχετικά με την καταπολέμηση της διαφθοράς.».

8) Στο άρθρο 12, οι παράγραφοι 2, 3 και 4 αντικαθίστανται από το ακόλουθο κείμενο:

«2. Η προθεσμία παραγραφής που αναφέρεται στην παράγραφο 1 δεν μπορεί να είναι μικρότερη από:

α) δεκαπέντε έτη από την τέλεση του αδικήματος για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 και του άρθρου 4 παράγραφοι 1 και 2·

β) δέκα έτη από την τέλεση του αδικήματος για το ποινικό αδίκημα του άρθρου 4 παράγραφος 3.

3. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 2, τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν μικρότερη προθεσμία παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων και ότι οι εφαρμοστέοι κανόνες σχετικά με την αναστολή και τις προθεσμίες παραγραφής δεν

παρεμποδίζουν την αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας και την αποτρεπτική εφαρμογή των κυρώσεων. Η προθεσμία αυτή δεν μπορεί να είναι μικρότερη από:

α) δέκα έτη για τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 και του άρθρου 4 παράγραφοι 1 και 2·

β) οκτώ έτη για το ποινικό αδίκημα του άρθρου 4 παράγραφος 3.

4. Τα κράτη μέλη λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα ώστε να καταστεί δυνατή η εκτέλεση ποινής φυλάκισης πριν από την έκδοση οριστικής καταδικαστικής απόφασης τουλάχιστον για:

α) δεκαπέντε έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 και του άρθρου 4 παράγραφοι 1 και 2·

β) δέκα έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για το ποινικό αδίκημα του άρθρου 4 παράγραφος 3.

5. Κατά παρέκκλιση από την παράγραφο 4 τα κράτη μέλη μπορούν να θεσπίσουν μικρότερη προθεσμία παραγραφής, υπό την προϋπόθεση ότι η προθεσμία αυτή μπορεί να διακοπεί ή να ανασταλεί σε περίπτωση συγκεκριμένων πράξεων και ότι οι εφαρμοστέοι κανόνες σχετικά με την αναστολή και τις προθεσμίες παραγραφής δεν παρεμποδίζουν την αποτελεσματικότητα της δικαστικής διαδικασίας και την αποτρεπτική εφαρμογή των κυρώσεων. Η προθεσμία αυτή δεν είναι μικρότερη από:

α) δέκα έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για οποιοδήποτε από τα ποινικά αδικήματα του άρθρου 3 και του άρθρου 4 παράγραφοι 1 και 2·

β) οκτώ έτη από την ημερομηνία της οριστικής καταδικαστικής απόφασης για το ποινικό αδίκημα του άρθρου 4 παράγραφος 3.».

Άρθρο 29

Μεταφορά στο εθνικό δίκαιο

1. Τα κράτη μέλη θέτουν σε ισχύ τις αναγκαίες νομοθετικές, κανονιστικές και διοικητικές διατάξεις προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία το αργότερο την/στις [18 μήνες από την ημερομηνία έκδοσης]. Ανακοινώνουν αμέσως στην Επιτροπή το κείμενο των εν λόγω διατάξεων.

2. Οι διατάξεις αυτές, όταν θεσπίζονται από τα κράτη μέλη, περιέχουν αναφορά στην παρούσα οδηγία ή συνοδεύονται από την αναφορά αυτή κατά την επίσημη δημοσίευσή τους. Ο τρόπος της αναφοράς αποφασίζεται από τα κράτη μέλη.

3. Τα κράτη μέλη ανακοινώνουν στην Επιτροπή το κείμενο των βασικών διατάξεων του εθνικού δικαίου τις οποίες θεσπίζουν στον τομέα που καλύπτει η παρούσα οδηγία.

Άρθρο 30

Αξιολόγηση και υποβολή εκθέσεων

1. Η Επιτροπή υποβάλλει, έως την/τις [24 μήνες μετά την προθεσμία εφαρμογής της παρούσας οδηγίας], έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο στην οποία αξιολογεί τον βαθμό στον οποίο τα κράτη μέλη έχουν λάβει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να συμμορφωθούν με την παρούσα οδηγία.

2. Κάθε δύο έτη από την/τις [12 μήνες μετά την προθεσμία εφαρμογής της παρούσας οδηγίας], τα κράτη μέλη διαβιβάζουν εντός τριών μηνών στην Επιτροπή έκθεση η οποία περιλαμβάνει σύνοψη σχετικά με την εφαρμογή και τις δράσεις που έχουν αναληφθεί σύμφωνα με τα άρθρα 3 έως 6.

3. Η Επιτροπή υποβάλλει, έως την/τις [48 μήνες μετά την προθεσμία εφαρμογής της παρούσας οδηγίας], έκθεση προς το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, στην οποία αξιολογεί την προστιθέμενη αξία της παρούσας οδηγίας όσον αφορά την καταπολέμηση της διαφθοράς. Η έκθεση καλύπτει επίσης τον αντίκτυπο της παρούσας οδηγίας στα θεμελιώδη δικαιώματα και ελευθερίες. Με βάση την αξιολόγηση αυτήν, η Επιτροπή λαμβάνει απόφαση, εάν είναι αναγκαίο, σχετικά με τη συνέχεια που ενδείκνυται να δοθεί.

Άρθρο 31

Έναρξη ισχύος

Η παρούσα οδηγία αρχίζει να ισχύει την εικοστή ημέρα από τη δημοσίευσή της στην *Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*.

Άρθρο 32

Αποδέκτες

Η παρούσα οδηγία απευθύνεται στα κράτη μέλη σύμφωνα με τις Συνθήκες.

Βρυξέλλες,

Για το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο	*Για το Συμβούλιο*
Η Πρόεδρος	*Ο Πρόεδρος*